

**География бойынша Республикалық
олимпиаданың қорытынды кезеңінің
тапсырмалар жинағы
2022/2023
11 сынып
Жазбаша тур**

Шымкент қ. 2023 ж. 21 наурыз

Олимпиаданы орындауға арналған нұсқаулар:

Олимпиада тапсырмаларын шешу үшін сізге жауап бланкілері (парақтың бұрышында арнайы мөр бар) және шимай парақтар (черновик) қол жетімді. Сіз осы бос шимай парақтарды шешімдерді жазу үшін пайдалана аласыз, бірақ нәтижелерін жауап парақтарына ауыстыруды ұмытпаңыз. Шимай парақтағы жауаптар тексерілмейді.

Шешімдерді жауап бланкілеріне ауыстыру үшін қосымша уақыт берілмейтінін ескеріңіз.

Осыларды пайдалануға рұқсат етіледі:

- Қаламдар (диаграммалар мен графиктер жасау үшін түрлі-түсті қаламдарды қолдануға рұқсат)
- Қарындаштар
- Сызғыштар мен транспортирлер
- Калькулятор
- Циркуль

Осыларды пайдалануға тыйым салынады:

- Атластар және өзге де анықтамалық материалдар, оқулықтар немесе конспектілер.
- Кез келген байланыс құрылғылары: смартфондар, смарт-сағат немесе ішкі жадтан немесе Интернеттен жүктелген мәтіндік, графикалық және/немесе аудио форматтағы ақпаратты бере алатын кез келген басқа гаджеттер.
- Олимпиаданың басқа қатысушыларынан кез келген нысандағы көмек көруге тыйым салынады.

Есептеу тапсырмаларында өлшем бірліктерін қосуды ұмытпаңыз.

Жауаптарда терминнің орыс немесе қазақ тілдеріне жалпы қабылданған аудармасы болмаса, терминдерді ағылшын немесе орыс тілдерінде қолдануға рұқсат етіледі.

Жауап парақтарына анық және таза жазыңыз.

Жұмыс уақыты: 3 сағат (180 минут).

Бұл тур әрқайсысы 10 ұпайдан тұратын 6 тапсырмадан тұрады.

Бұл тур үшін алуға болатын ең көп ұпай саны - 60.

Бұл тур Республикалық олимпиаданың жалпы ұпайларының 40%-ын құрайды.

Осылайша, осы турдың нәтижесін есептеу кезінде келесі формула қолданылады:

$$\frac{X(\text{қатысушы жинаған балл})}{60(\text{максималды жинауға болатын балл})} * 40$$

Мазмұны

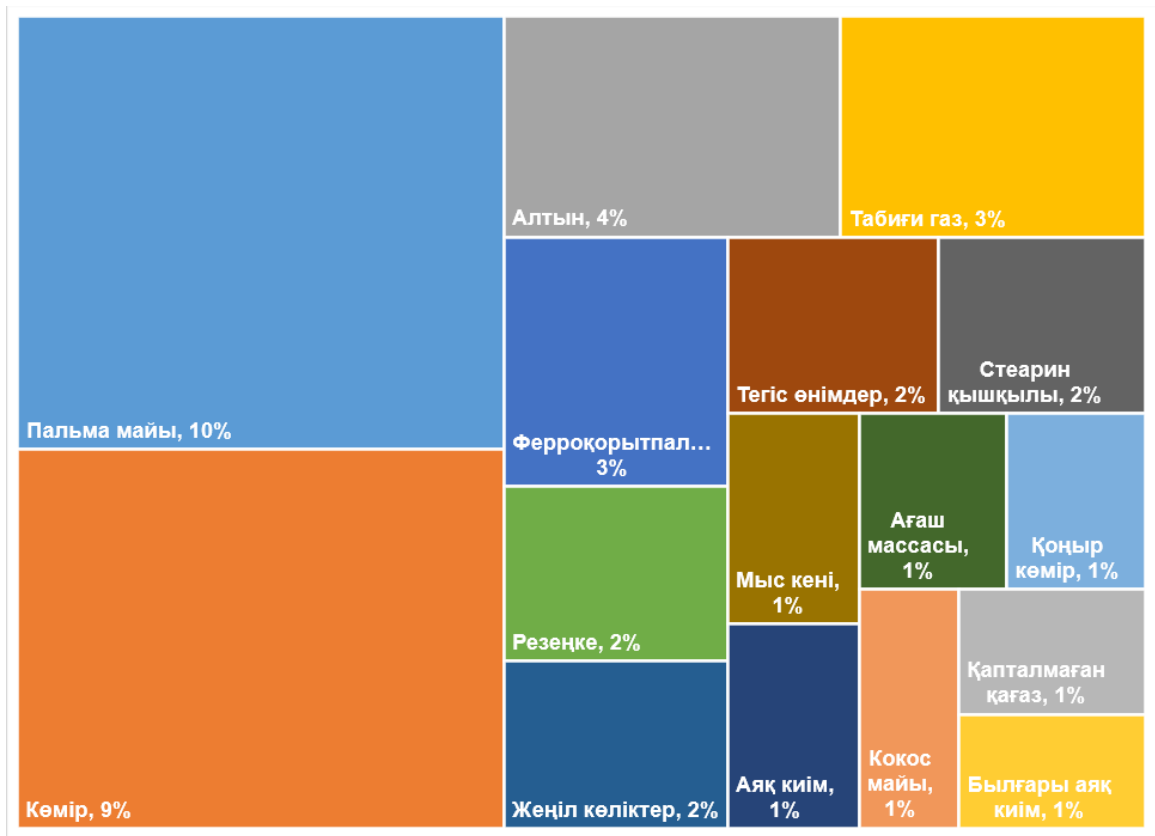
А секциясы. “Экспорт және халық”	4
В секциясы. “Сызық”	9
С секциясы. “Коммунизмнің ұлы құрылыстары”	11
Д секциясы. “Палеогеография”	12
Е секциясы. “Әлем жазбалары (11)”	14
Ғ секциясы. “Магма және магмалық тау жыныстар”	16

А секциясы. “Экспорт және халық”

Сізге әр түрлі елдердің экспорт құрылымы, орналасқан жері және туберкулезбен сырқаттанушылығы туралы мәліметтер ұсынылған.

1. Осы мәліметтерге сүйене отырып, елдерді, басқару формасын және мемлекеттік құрылымды анықтаңыз. [10]

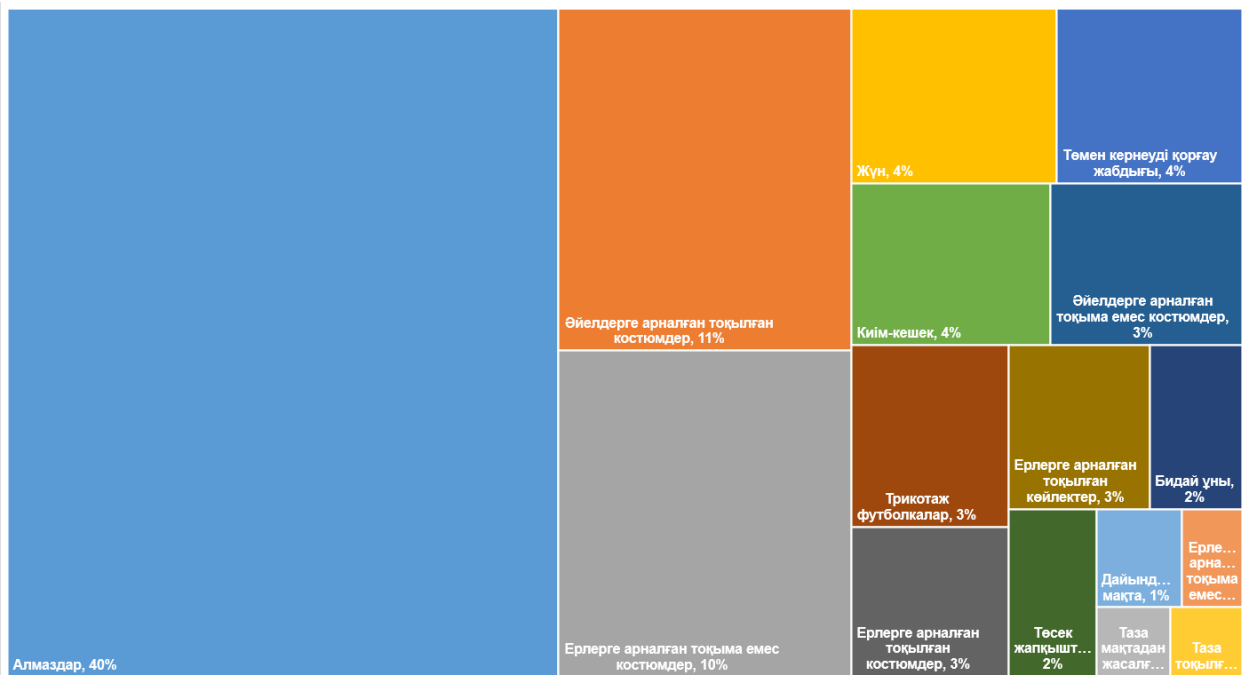
1	Индонезия	354	Оңтүстік-батыс Азия	A1	969 000	Президенттік республика	Унитарлы мемлекет	273 728 814
2	Кирибати	424	Океания	A2	550	Парламенттік республика	Унитарлы мемлекет	129 716
3	Лесото	614	Оңтүстік Африка	A3	14 000	Парламенттік монархия	Унитарлы мемлекет	2 280 130
4	Монголия	428	Шығыс Азия	A4	14 000	Аралас республика	Унитарлы мемлекет	3 271 028
5	Солт. Корея	513	Шығыс Азия	A5	133 000	Парламенттік республика	Унитарлы мемлекет	25 925 925
6	Германия	5	Батыс Еуропа	A6	4 200	Парламенттік республика	Федеративті мемлекет	84 000 000
7	Аргентина	30	Латын Америкасы	A7	14 000	Парламенттік республика	Федеративті мемлекет	46 666 666
8	Канада	5,3	Солтүстік америка	A8	2 000	Конституциялық монархия	Федеративті мемлекет	37 735 850

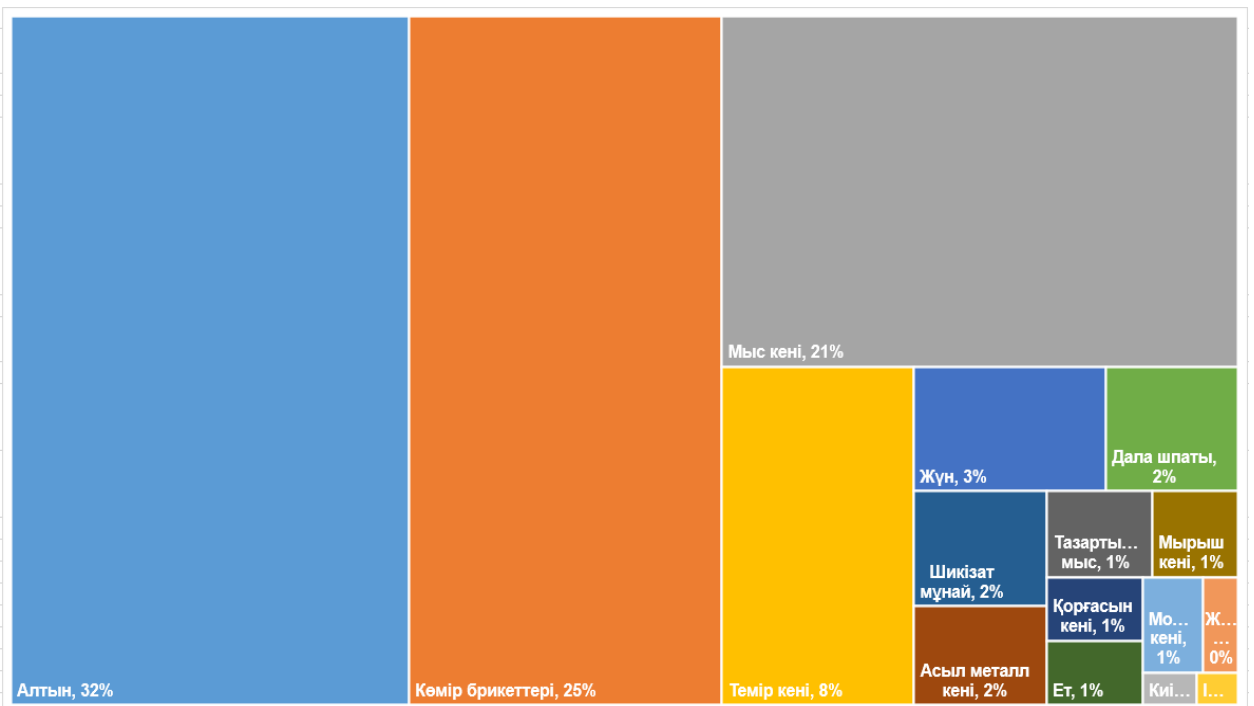
A1 сызбасы.

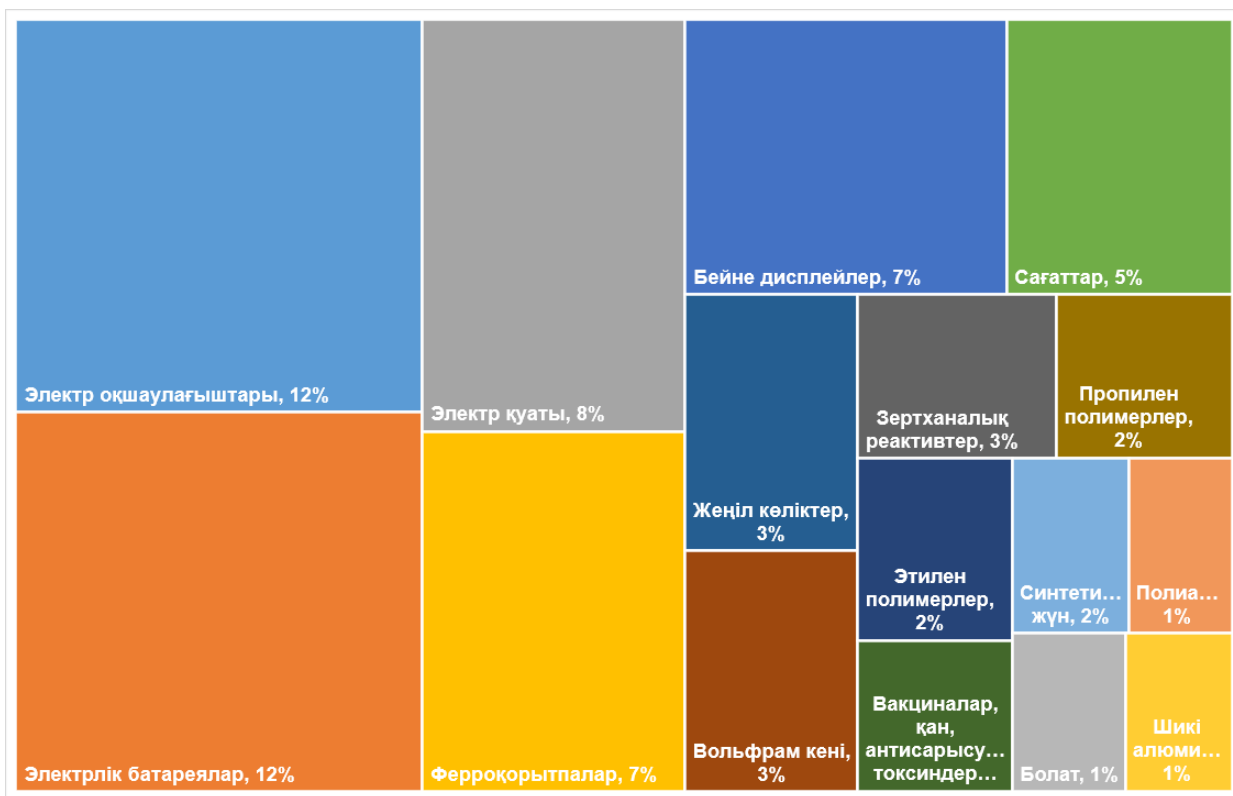
A2 сызбасы.

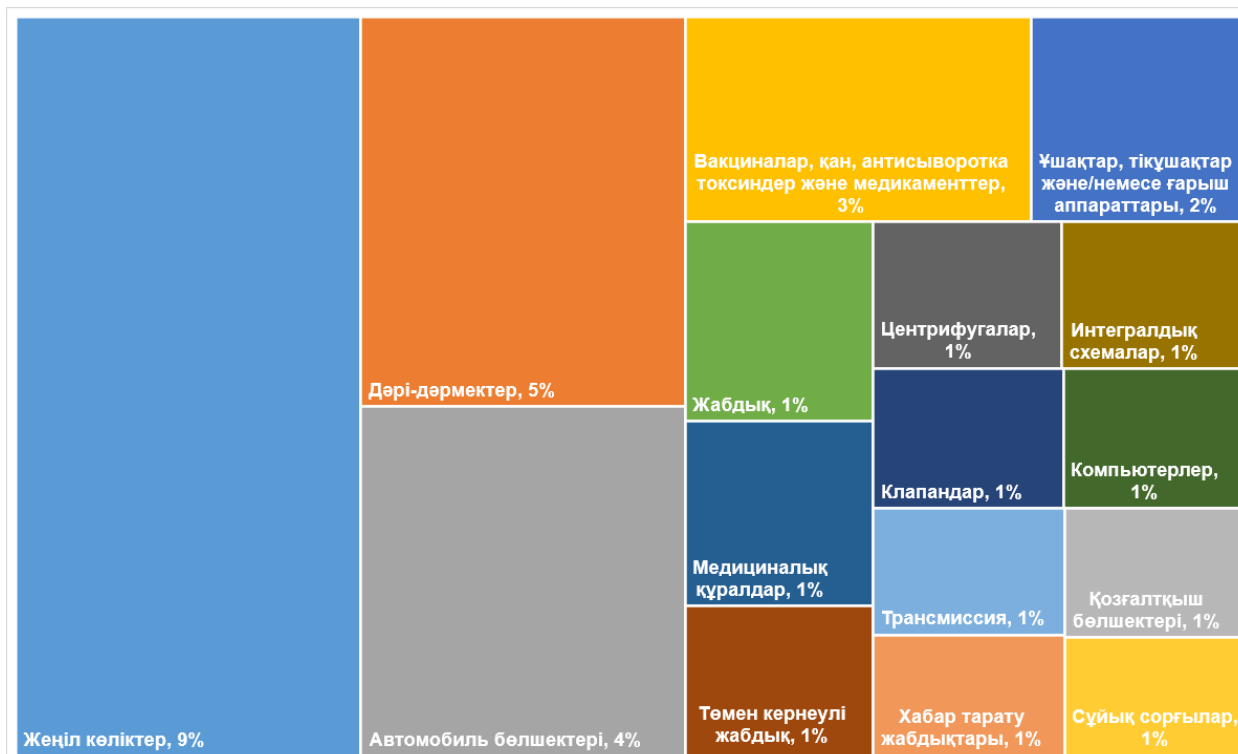
А3 сызбасы.

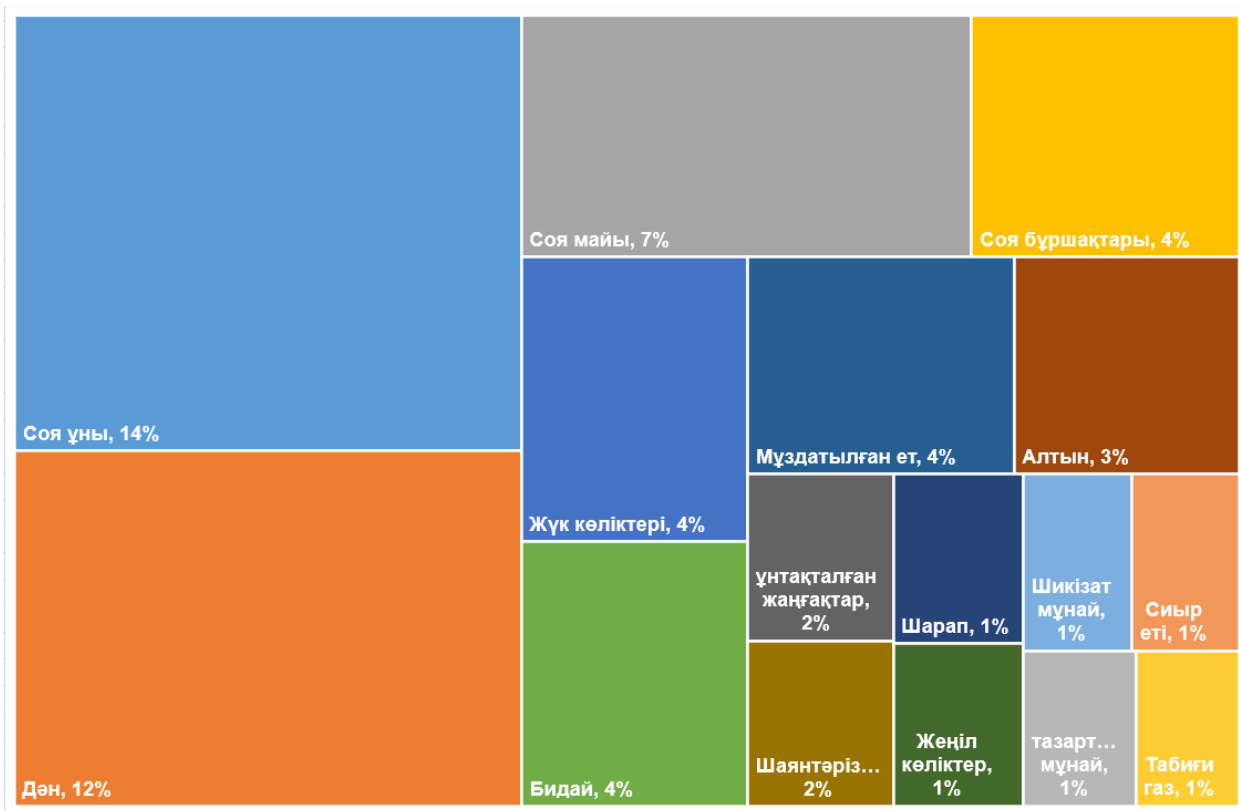
А4 сызбасы.

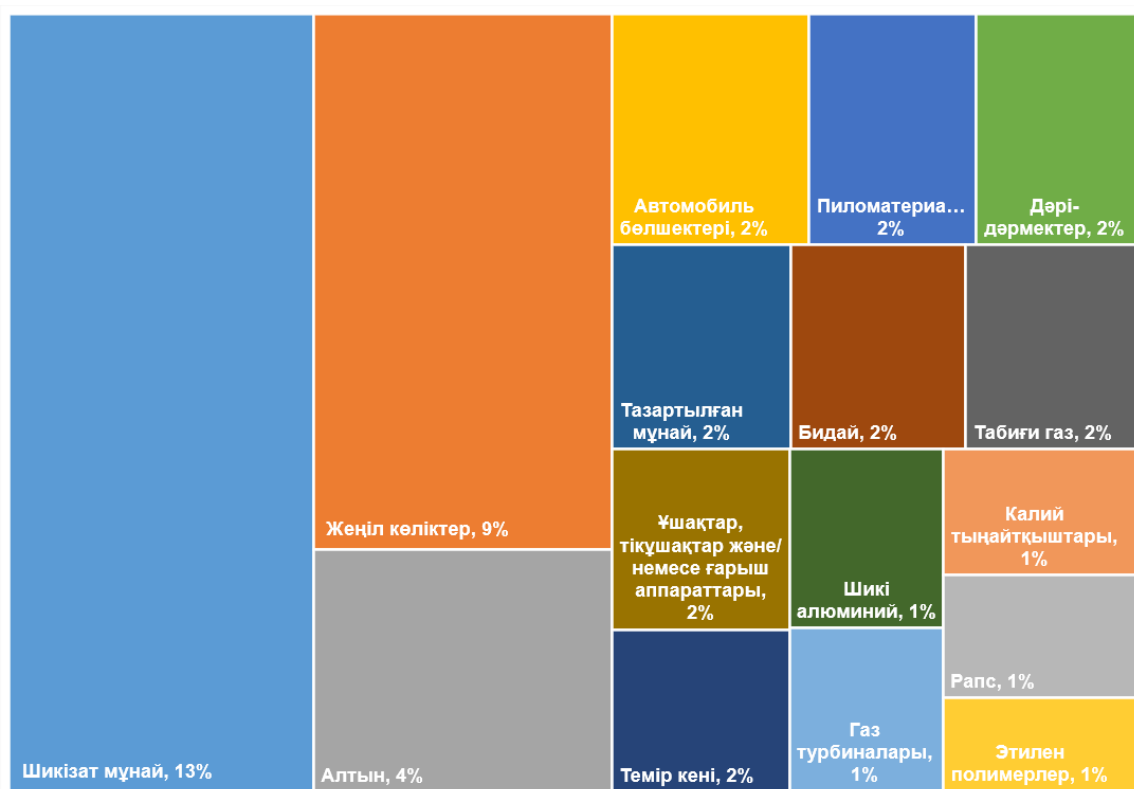
А5 сызбасы.

А6 сызбасы.

A7 сызбасы.

A8 сызбасы.

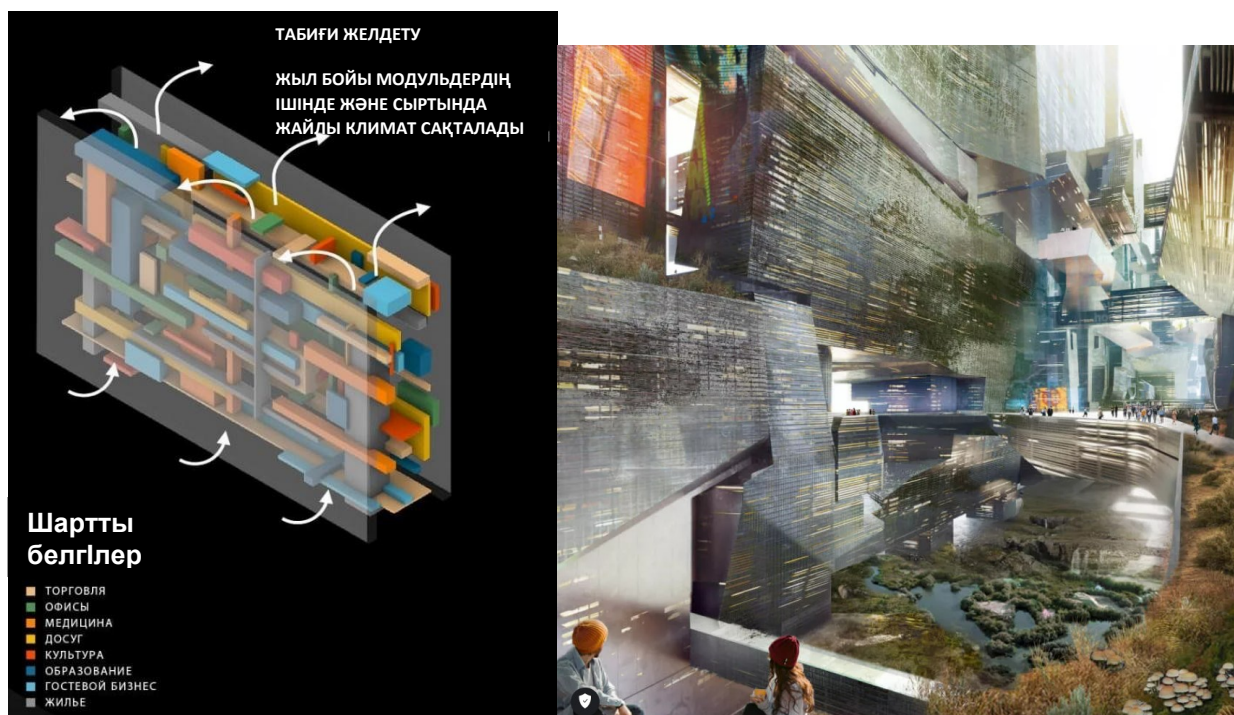
В секциясы. “Сызық”

2017 жылдың 24 қазанында Сауд Арабиясы үкіметі елдің солтүстік-батыс жағалауында Неом деп аталатын жаңа қала – төрт ірі жобадан тұратын "Ақылды қала" құрылысын жариялады. Бұл жобалардың ішіндегі ең танымалы - "Сызық" ("The Line") - ені 200 м, биіктігі 500 м, ұзындығы 170 км болатын қала, бұл 9 миллион тұрғынға есептелген жоба.

В1 схемасы. «Сызық» жоспарланған бейнесі. Дереккөз: neom.com.

"Сызық" модульдерден тұрады, олардың ішінде тұрғын үй мен инфрақұрылым объектілері орналасатын болады.

B1 схемасы (сол жақтан). Модульдың ішіндегі объектілердің орналасуының мысалы. Шартты белгілер нысандарын аудару (жоғарыдан төменге қарай) - сауда, кеңселер, медицина, демалыс, мәдениет, білім, қонақжайлылық, тұрғын үй.

Дереккөз: neom.com.

B2 схемасы. (оң жақтан). Ішінен қарағанда «Сызық» концепт-сурет. Дереккөз: neom.com.

"Сызықта" жоғары жылдамдықты теміржол салынады, ол қаланың төменгі бөлігінде бүкіл ұзындығы бойынша өтеді, оны Неом мен оның айналасындағы басқа нысандармен байланыстырады.

1. "Сызық" жобасының SWOT диаграммасын* жасаңыз. Әр санатқа (бөлікке) **2** фактордан толтырыңыз. [8]

SWOT-диаграмма* - төрт санат бойынша талдау әдістерінің бірі:

- **Strengths** (мықты жағы),
- **Weaknesses** (әлсіз жағы),
- **Opportunities** (мүмкіндіктер),
- **Threats** (қауіп-қатерлер).

Күшті (**S**) және әлсіз (**W**) жақтары талдау объектісінің **ішкі факторлары** болып табылады (яғни нысан өзі әсер етуі мүмкін); мүмкіндіктер (**O**) және қауіп-қатерлер (**T**) **сыртқы орта факторлары** болып табылады (яғни нысанға сырттан әсер етуі мүмкін және нысанға бағынбайтын факторлар).

Жобаның орналасуын, құрылымын және идеясын ескеретін және оларды дұрыс санатта түсіндіретін жауаптар қабылданады

Әр бөлімге кез келген екі фактор:

S: Инвестицияларды тарту
Жұмыс орындарын құру

Жаяу жүргіншілер қаласы-көбірек қауіпсіздік,
Жаяу жүргіншілер қаласы-барлық негізгі қажеттіліктердің автокөліксіз қол жетімділігі
Пайдаланылған(выхлопные) газдың ластануы аз/CO2 және т. б
Орналасқан жері - Суэц каналының жанында
Ықшамдылық - шағын аумақты алып жатыр

W: өнімдерді/логистиканы қамтамасыз ету үшін төмен қолжетімділік
Флора мен фаунаға зиян
Айна бетінен қоршаған ортаны жылытуы
Орналасқан жері: суды тұщыландыру/логистика/климатты сақтау/Көлік және т. б.
үшін энергия мен ресурстардың үлкен шығындары
Халықтың тығыздығының жоғарылауы тұрғындардың психологиялық проблемаларына әкелуі мүмкін
Жоғарғы жағында тұрмайтын тұрғындарда D дәруменінің ықтимал жетіспеушілігі
Күрделі навигация – құтқарушыларға/дәрігерлерге/полицияға қол жетімділік шектеулі
Қоқысты/қалдықтарды кәдеге жарату

O: Климаттың өзгеруі аумақты ылғалды және өңдеуге қолайлы ете алады
Туризм деңгейі көтерілуі мүмкін
Жобаның сәттілігі мыналарға әкелуі мүмкін:
"Нөлдік гравитациямен" орналасудың танымалдығы мен таралуын арттыру-қалалардың экологиялық зиянын азайту

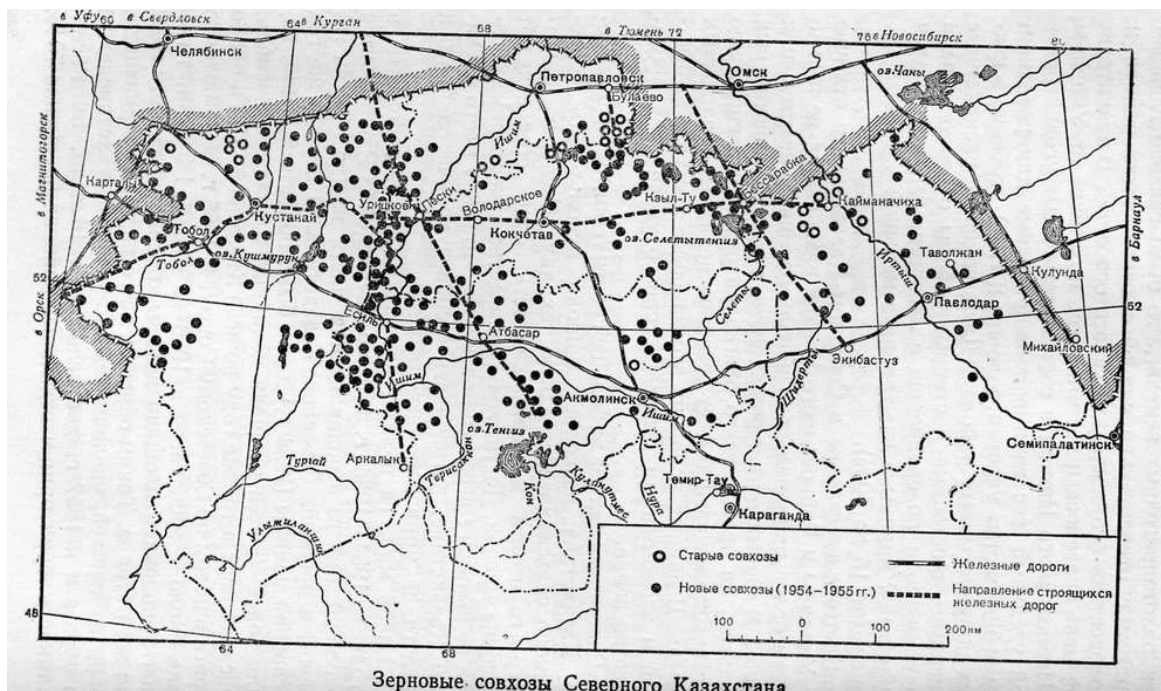
T: бүкіл көлік желінің түбінде жатыр қаланың барлық нысандарын байланыстырады: бұзылу бүкіл қала бойынша жаппай кептеліске әкеледі
Халық жоспарланған 9 миллионнан асатын жағдай ескерілмеген
Халық азаюы мүмкін және сызықта қалалық құрылымның деградациясы бар
Модульдер пайда болады
Шаңды дауылдар
Потенциалды дефляциялық бассейндер
Сызықтың зақымдануы домино әсеріне әкелуі мүмкін
Халықтың тығыздығы: аурудың таралу қаупі жоғары
Теңіз деңгейінің көтерілуі

2. "Жоспарланған қалалар" болып табылатын қалалардың тағы 4 мысалын атаңыз, яғни жоспар бойынша **нөлден** салынған қалалар. [2]
Бразилиа, Канберра, Норильск, Жаңа Каир, Вашингтон, Нью Дели, Чандигарх

C секциясы. "Коммунизмнің ұлы құрылыстары"

---

1. Тың (целина) жерлерді игеру 1950 жылдары Қазақ КСР-ы және Кеңес Одағының басқа аймақтарында бұрын өңделмеген жерлерді өңдеу мақсатында басталған кеңестік бастама болды. Жаңа бастама азық-түлікке, әсіресе астыққа деген өсіп келе жатқан сұранысты қанағаттандыру үшін елдегі ауылшаруашылық өндірісін ұлғайтуға бағытталған.

С1 схемасы. Солтүстік Қазақстандағы тың игеру аймағы.

1.1 Астық өсіру үшін негізінен қандай **топырақтар** жыртылды (распаханы)? [0.5]

Қоңыр, қара топырақ. (0.25 баллдан, әр жауапқа)

1.2 Тың игеру ауыл шаруашылығының қандай түріне жатады? [0.5]

Экстенсивті.

1.3 Тың жерлерді игергеннен кейінгі алғашқы бес жыл ішінде жер мол өнім берді. Алайда кейінірек егін жиналымы күрт төмендеді. Неліктен екенін түсіндіріңіз: [2]

• Тың игеру қарқыны тым жоғары болды (1 б.)

Немесе

Эрозиядан қорғаудың негізгі шаралары қолданылмады (1 б.) (мысалы, өсу үшін жылдар қажет болатын ағаштарды отырғызу)

• Қарқынды эрозияға (1 б.) және шаңды дауылдарға әкелді

1.4 Тың игеру барысында туындаған/артқан **екі** экологиялық мәселені атаңыз.. [1]

Топырақ деградациясы, шөлдену(шөлге айналу)

1.5 Тың жерлерді игеру аймағында Қазақстанның қандай қорықтары мен ұлттық парктері бар? [2.5]

Баянауыл, Көкшетау, Қорғалжын, Наурызым, Қорғалжын

2. Сібір өзендерінің ағынын өзгерту жоспары "Сібір өзендерінің бұрылысы" деген атпен белгілі. Жоба Сібірдің солтүстікке қарай ағатын кейбір ірі өзендерінен суды, мысалы, Обь, Енисей, Ертістен оңтүстікке қарай бұруды ұсынды. Бөлінген су қуаң жерлерді суару, су электр қуатын өндіру және оңтүстіктегі өсіп келе жатқан халықты қамтамасыз ету үшін пайдалануға мүмкін берер еді.

2.1 Егер жоба іске асырылса, ол Қазақстанның қандай геологиялық құрылымынан өтер еді? [0.5]

Торғай жазығы.

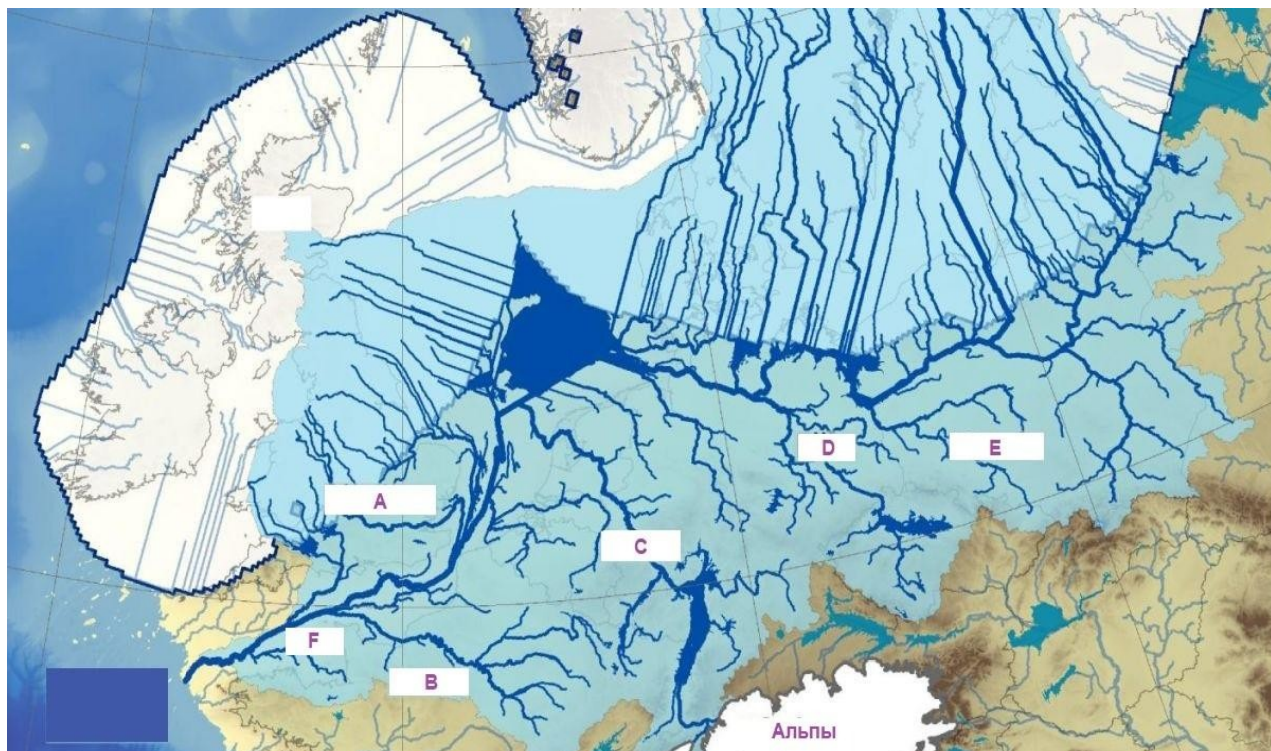
2.2 "Сібір өзендерінің бұрылысы" Солтүстік Мұзды мұхитқа қалай әсер ететінін сипаттаңыз. [3]

Мұхитқа Тұщы су аз түседі-тұздылық жоғарылайды-мұз төмен температурада ери бастайды.

D секциясы. "Палеогеография"

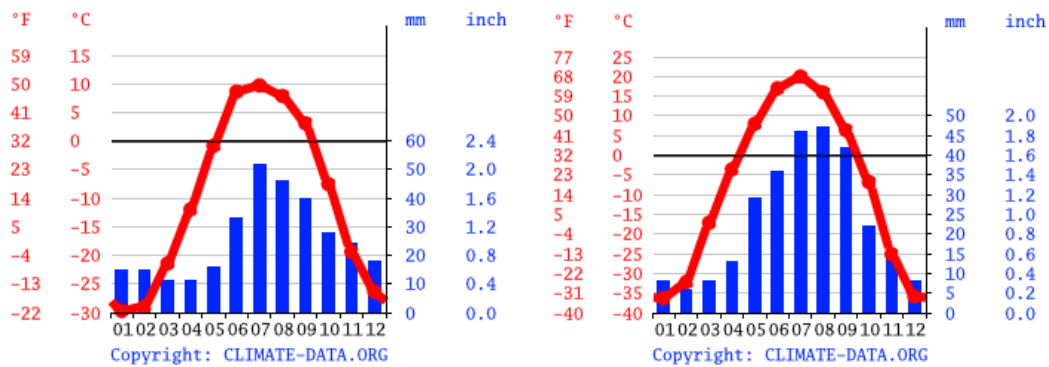
Мұз дәуірінде, шамамен 18 мың жыл бұрын, теңіз деңгейі қазіргі деңгейден 120 метр төмен болды. Осы уақытта болған үдерістер көптеген аумақтардың рельефінде үлкен із қалдырды.

1. Мұздықтардың аумағына байланысты Еуропаның су объектілері мүлдем басқаша көрінді. D1 схемасында А-Е өзендері мен F су нысанын атаңыз. [3] Темза, Сена, Рейн, Эльба, Висла, Ла-Манш

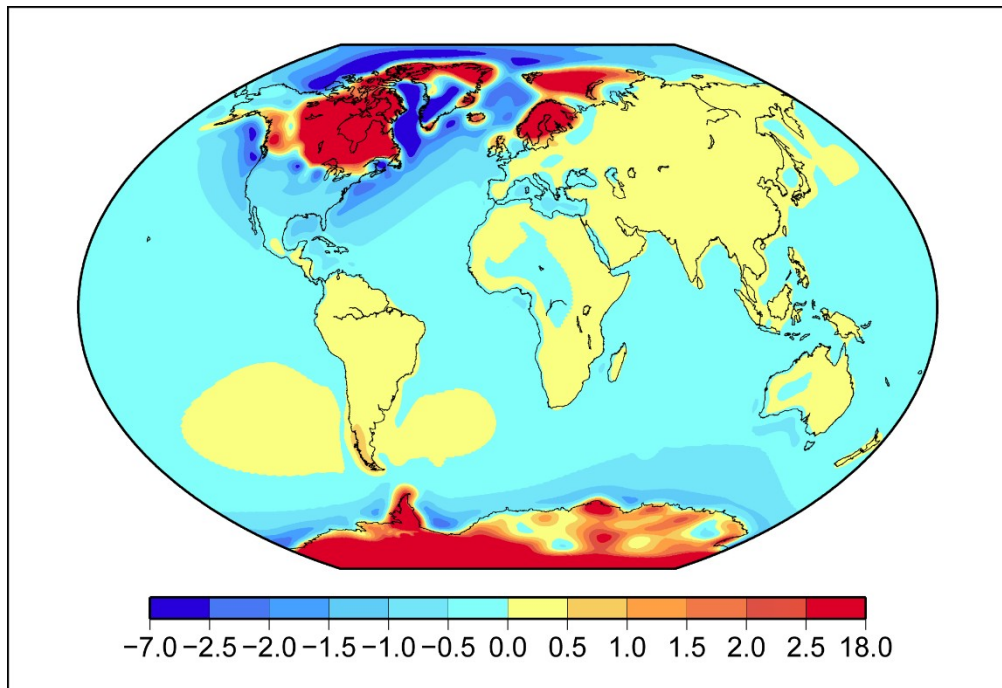
D1 схемасы. Плейстоцен кезіндегі Еуропа.

2. Қазір Азия мен Солтүстік Америка арасында құрлық жоқ. Бірақ соңғы мұз дәуірінде екі материк бір-бірімен құрлық көпірімен байланысқан. Бұл жерді қазіргі заманда Берингия деп атайды. Салыстырмалы түрде жылы Еуропа мұз қабатымен жабылған кезде, Сібірдің, Қиыр Шығыстың кеңістігінде мұз қабаты болмады. Бүкіл Скандинавия мұздықтардың астында болған, бірақ олар Якутияда немесе Чукоткада сирек кездесті. Неліктен? [2] Мұздықтар тек мол қардын жауып, аз ерігенін пайда болады - Қиыр Шығыста мұздықтардың пайда болуы үшін ылғал жеткіліксіз болды.

D2 схемасы. Якутск, Саха Республикасы (оң жақта) және Анадырь, Чукотка (сол жақта) климатограммалары.

3. Мұз дәуірінің салдарының бірі - көптеген аумақтардың рельефін қалыптастырған және қалыптастыруды жалғастырып келе жатқан осы үдеріс (процесс).

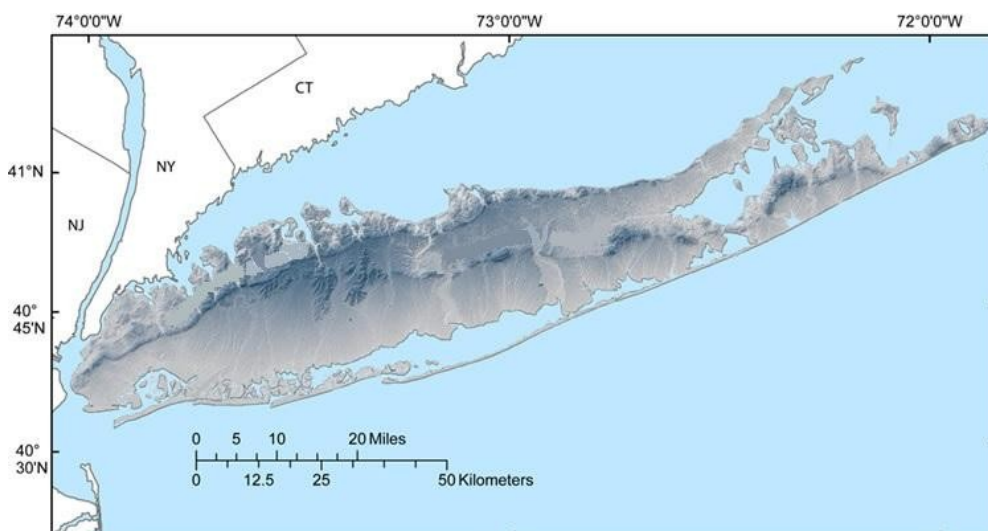
D3 схемасы. Үдеріс (процесс) қарқындылығының картодиаграммасы 3.

3.1 D3 схемасында көрсетілген үдеріс қалай аталады? [0.5] **Гляциоизостация**

3.2 D3 схемасында картодиаграмманың өлшем бірліктерін көрсетіңіз. [0.5] **См/жыл (толық жауап ғана қабылданады)**

3.3 3.1 үдерісі (процесс) қалай жүретінін мәтін арқылы немесе аннотациялары бар диаграммалар арқылы сипаттаңыз. [3] **Мұздықпен жабылған жердің бетіне үлкен қысымның астында қалып қояды. Мұздық ерігеннен, жердің бетін басып тұрған салмақ азаяды, ал басып тұрған күш азаяды. Кері әсер етіп тұрған кері күш сол күйінде қалып қойғандықтан, аумақ көтерілуді бастап кешіреді.**

4. АҚШ-тағы Лонг-Айленд аралы да мұздық үдерістердімен қалыптасты.

4.1 Лонг-Айленд негізінен рельефтің қандай түрі болып табылады? [1] **Терманал моренасы(конечная морена)**

Е секциясы. “Әлем жазбалары (11)”

Сізге елдердің 5 сипаттамасы және осы елдерде қолданылатын жазудың(письменность) 5 түрі берілген.

Елдерді олардың сипаттамалары бойынша анықтаңыз. [1]

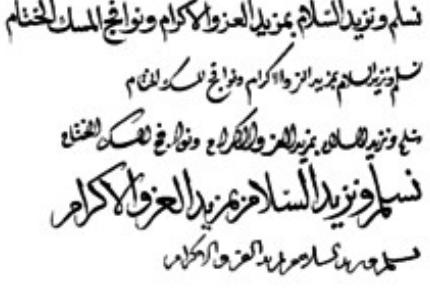
Жазбаларды олардың атауларымен және оларды пайдаланатын халықтар тұратын елдермен сәйкестендіріңіз. [1]

Ескерту: жазбаның барлық түрлері мемлекеттердің ресми тілдерімен байланысты емес. Олардың кейбіреулерін кейбір елде тұратын кіші этникалық топтар (меньшинства) пайдаланады.

1. Франциямен теңіз шекарасы және басқа екі елмен құрлық шекарасы бар екі тілді мемлекет. Осы елдің бірінші елмен шекарасы әлемдегі ең ұзын және әйгілі болып табылады, бірақ екінші елмен шекарасы 2022 жылдың маусымында ғана пайда болды, ол шекара адам тұрмайтын арал үшін ұзақ дауды аяқтады. Осы елде тұратын көптеген байырғы халықтар қолданатын жазба түрін осы елмен сәйкестендіріңіз.
2. Бұл елде біз таниатын мекен-жайлар қолданылмайды. Оның орнына әмбебап мекен-жай жүйесі қолданылады, оның көмегімен кез-келген масштабтағы объектілерге: бүкіл аймақтарға да, метрге дейінгі нүктелерге де жүгінуге болады. Стереотиптерге қарамастан, бұл экономикасы өнеркәсіпке қатты сүйенетін табиғи ресурстарға бай ел. Мемлекет әлемдегі ең аз дінге сенушілер арасында 10-шы орында-халықтың шамамен 40% - ы өздерін атеист деп санайды. Бұл елде жазба түрі берілген жазба түрі, ол 1941 жылға дейін қолданылған және қазір мектептерде оқытылады.
3. Бұл мемлекеттің шекаралары түнде қараған кезде ғарыштан көрінеді деп айтуға болады. Бұл елде 40 жылдан астам уақыт бойы, 2016 жылға дейін салық жүйесі болған жоқ, ал осы елде қолданылатын күнтізбе бойынша қазір 112 жыл екен.
4. Бақыт ойлап тапқан ел, дәлірек айтсақ, оны өлшеу тәсілін және оны ЖІӨ ұғымының орнына алмастырды. Халық санағы бойынша елде 700 мыңға жуық адам тұрады, бірақ елдің оқшаулануы мемлекет халқының санын бағалауда сәйкессіздіктерге әкеледі. Мемлекеттің оқшаулануы оның БҰҰ-на кіруіне де кедергі болды (бұл

мемлекет құрылғаннан кейін 64 жыл өткен соң 1971 жылы ғана болды) – осы уақытқа дейін ел өзінің үлкен және көп халықты көршісінің доминионы болып саналды. Ондағы жазба түрі көрші елдің автономды аймағында тұратын халықтардың жазуымен ортақ пайда болу тарихы ортақ.

5. Бұл елде тұрақты өзендер жоқ. Діни тұрғыдан алғанда, елде әлемдік діндердің бірінің таралуы бойынша үшінші орындағы бағыты басым. Тарихи тұрғыдан алғанда, XVI-XVII ғасырларда мемлекет португалдықтардың қол астында болды, бірақ XIX ғасырда Мозамбиктен Африка мүйізіне дейінгі Шығыс Африкадағы колонияларды қамтитын өз империясын құрды. Соның ішінде осы елдің ықпалының арқасында Шығыс Африканың көптеген елдерінің ұлтаралық қарым-қатынас тілі қалыптасты.

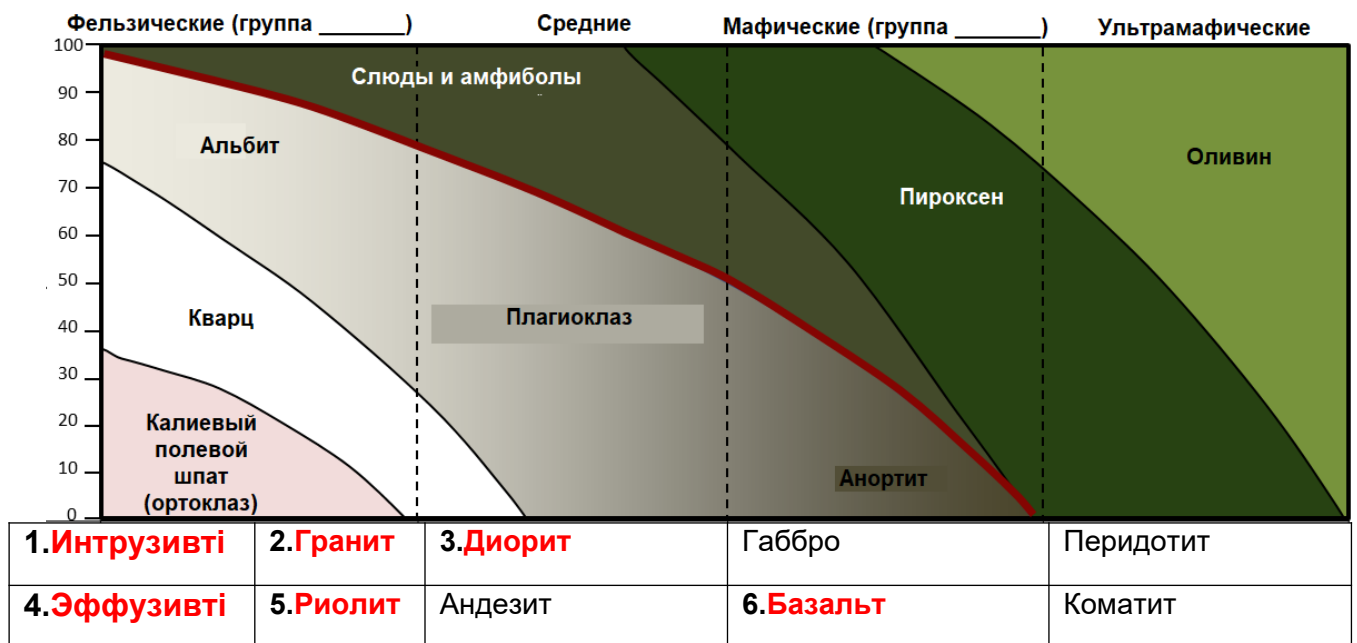
A.		B.	
C.	<p>동냥을 해서 살아가는 주제에 쌀 삼백석을 바치겠다고 약속을 하다니! ‘심 봉사는 너무 자신이 한심하고 기가 막혀서 큰 소리로 울기 시작했습니다. 마침 그때 아버지를 부르는 청</p>	D.	
E.	<p>ཀ་ལ་ག་ང། ཅ་ཆ་ཇ་ཉ། ཏ་ཐ་ད་ན། པ་མ་བ་མ། ཅ་ཆ་ཇ་ཉ། ཏ་ཐ་ད་ན། འ་ལ་ཤ་མ། ཏ་ཉ། ཨི་ཨུ་ཨེ་ཨོ།</p>		

№.	Мемлекет атауы	Жазба реті
1.	<i>Канада</i>	<i>A</i>
2.	<i>Монголия</i>	<i>B</i>

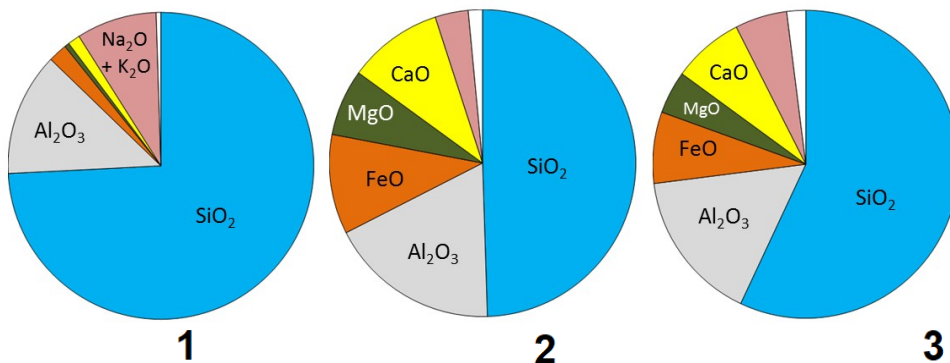

3.	Солтүстік Корея	С
4.	Бутан	Е
5.	Оман	Д

F секциясы. “Магма және магмалық тау жыныстар”

F1 схемасы. Магмалық жыныстардың минералды құрамы (X осі бойынша тау жыныстарының топтары, Y өсі бойынша минералдардың пайыздық үлесі) және 2 пунктте толтыру үшін арналған кесте.

F3 схемасы. Магмалық жыныстардың әртүрлі түрлеріндегі химиялық қосылыстардың пайыздық үлесі - F1 схемасында осы түрлердің орналасу реті өзгеше болуы мүмкін.

1. Жер қыртысында ең көп таралған 3 минералды атаңыз. [1.5]

Кварц, Ортоклаз, Плаггиоклаз

2. Кестеде бос орындарды толтырыңыз. [3]

Жоғары берілген

3. F3 схемасындағы химиялық қосылыстардың үлесін F1 схемасындағы тау жыныстарының топтарымен сәйкестендіріңіз. [1.5]

1 - Фельзикалық

2 - Средние

3 - Мафические

4. Жер қыртысының минералды құрамы тереңдікке қарай айтарлықтай ерекшеленеді. Ультрамафикалық тау жыныстары (коматит және перидотит) жер қыртысында өте сирек кездеседі, бірақ оларды құрайтын химиялық қосылыстар жоғарғы мантияда жиі кездеседі.

4.1 4 пунктта берілген ерекшелікті бір физикалық шаманың өзгерісімен түсіндірсе болады.

Сол физикалық шаманы **атаңыз**. [1] **Температура**

Тығыздық үшін 0.5 балл беріледі.

4.2 Мантиядан шыққан магма жанартау атқылағанда фельзиялық магманы қалай шығаруы мүмкін екенін аннотациялары бар мәтінмен немесе диаграмма сызу арқылы **сипаттаңыз**. [3]

Студент мафиялық / ультрамафикалық жыныстардың балқу температурасы жоғары екенін атап өтті

Жер қыртысынан өткенде магма балқу температурасы төмен жер қыртысының жыныстарын ерітеді

Фельзиялық жыныстар магманың құрамын толықтырады, ал мафиялықтар қатаяды және жер қыртысында қалады – ассимиляция жүреді

**Комплект заданий
заключительного этапа
Республиканской олимпиады по географии
2022/2023
11 класс
Письменный тур**

21 марта 2023, г. Шымкент

Инструкции к выполнению олимпиады:

Для решения заданий олимпиады вам доступны **бланки ответов** (со специальным штампом в углу листа) и **чистые листы для черновиков**. Вы можете использовать черновики для решений, однако, не забудьте перенести все решения на листы ответов. **Ответы, написанные внутри черновиков, проверяться не будут.**

Учтите, что вам **не будет** выделено дополнительное время на перенос решений на бланки ответов.

Вам **разрешается** использовать:

- Ручки (в том числе цветные для составления диаграмм и графиков)
- Карандаши
- Линейки и транспортиры
- Калькулятор
- Циркуль

Вам **запрещается** использовать:

- **Атласы** и прочие справочные материалы, учебники или конспекты.
- Любые устройства связи: смартфоны, смарт-часы или любые другие гаджеты, способными предоставлять информацию в текстовом, графическом и/или аудио формате, из внутренней памяти или загруженную с интернета.
- Помощь других участников олимпиады **в любой форме**.

В заданиях с вычислениями **не забудьте указать единицы измерения**.

В ответах **разрешается** использовать термины на английском или русском, если у термина нет общепринятого перевода на русский или казахский язык.

На листах ответов пишите чётко и разборчиво.

Время выполнения: 3 часа (180 минут).

Этот тур состоит из 6 заданий по 10 баллов каждое.

Максимальное количество баллов, которое можно получить за этот тур – 60.

Этот тур составляет 40% от общего балла за Республиканскую Олимпиаду.

Таким образом, при вычислении результата за этот тур, используется формула:

$$\frac{X(\text{балл участника олимпиады за этот тур})}{60(\text{максимальный балл за тур})} * 40$$

Содержание

Секция А. “Экспорт и население”	4
Секция В. “Линия”	9
Секция С. “Великие стройки коммунизма”	11
Секция D. “Палеогеография”	12
Секция Е. “Письменность мира (11)”	14
Секция F. “Магма и магматические породы”	16

Секция А. “Экспорт и население”

Вам представлены данные о структуре экспорта различных стран, регионах местоположения, и данные о заболеваемости туберкулезом.

1. Исходя из этих данных, определите страны, формы правления и территориальное устройство. [10]

№	Название страны [0.5]	Заболеваемость на 100 000 человек (2021г.)	Регион	Структура экспорта (схемы располагаются ниже)	Число зараженных (2021г.)	Форма правления [0.25]	Государственно-территориальное устройство [0.25]	Население, в млн (2021г.) [0.125]
1	Индонезия	354	Ю-В Азия	A1	969 000	Президентская республика	Унитарное государство	273 728 814
2	Кирибати	424	Океания	A2	550	Парламентская республика	Унитарное государство	129 716
3	Лесото	614	Южная Африка	A3	14 000	Парламентская республика	Унитарное государство	2 280 130
4	Монголия	428	Восточная Азия	A4	14 000	Смешанная республика	Унитарное государство	3 271 028
5	КНДР	513	Восточная Азия	A5	133 000	Парламентская республика	Унитарное государство	25 925 925
6	Германия	5	Западная Европа	A6	4 200	Парламентская республика	Федеративное государство	84 000 000

7	Аргентина	30	Латинская Америка	A7	14 000	Парламенттік республика	Федеративті мемлекет	46 666 666
8	Канада	5,3	Северная Америка	A8	2 000	Конституциялық монархия	Федеративті мемлекет	37 735 850

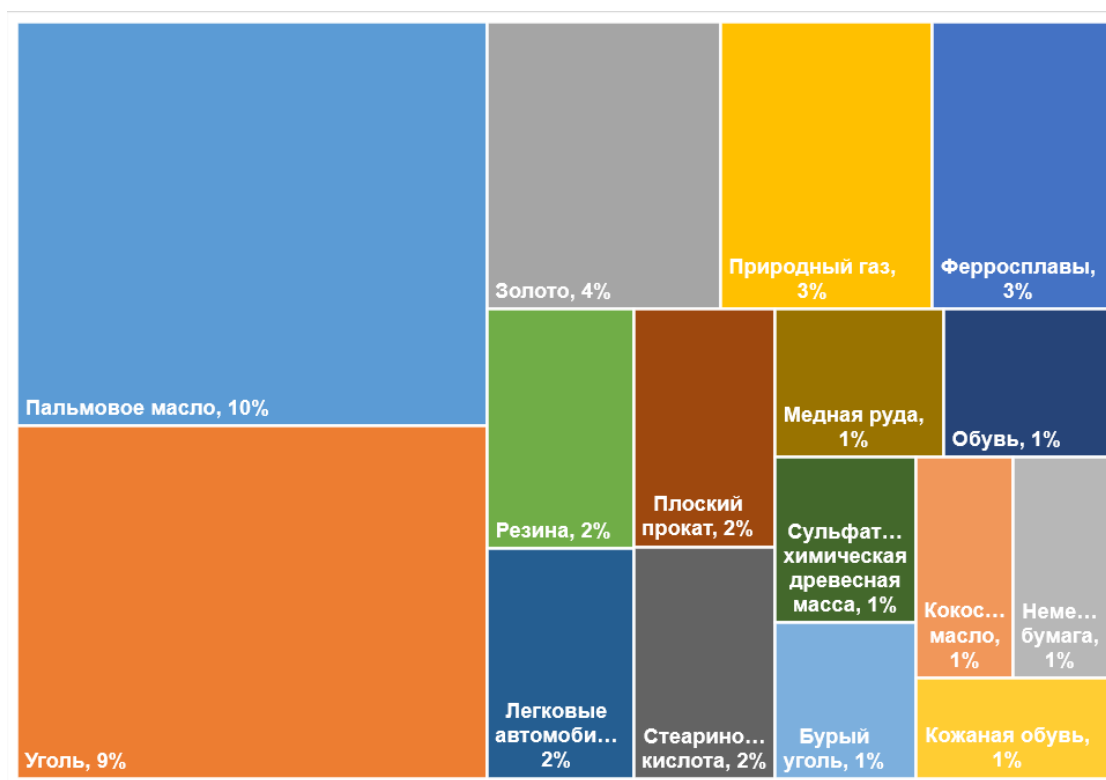

Схема А1.

Схема A2.

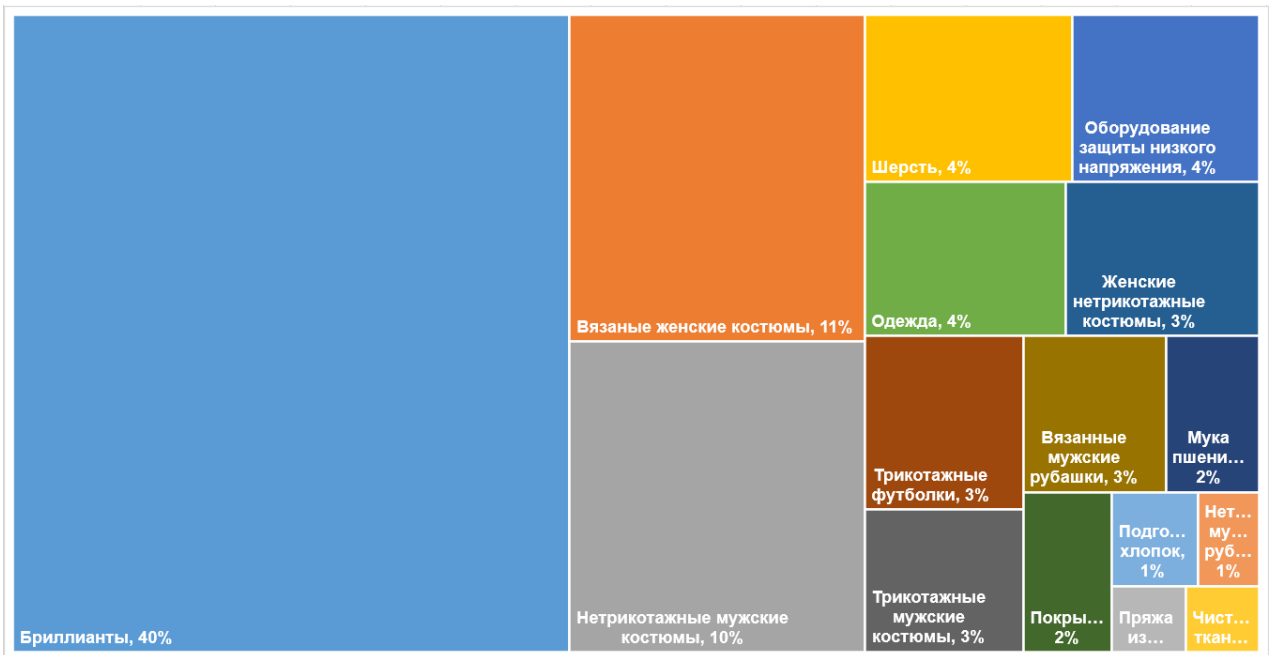

Схема A3.

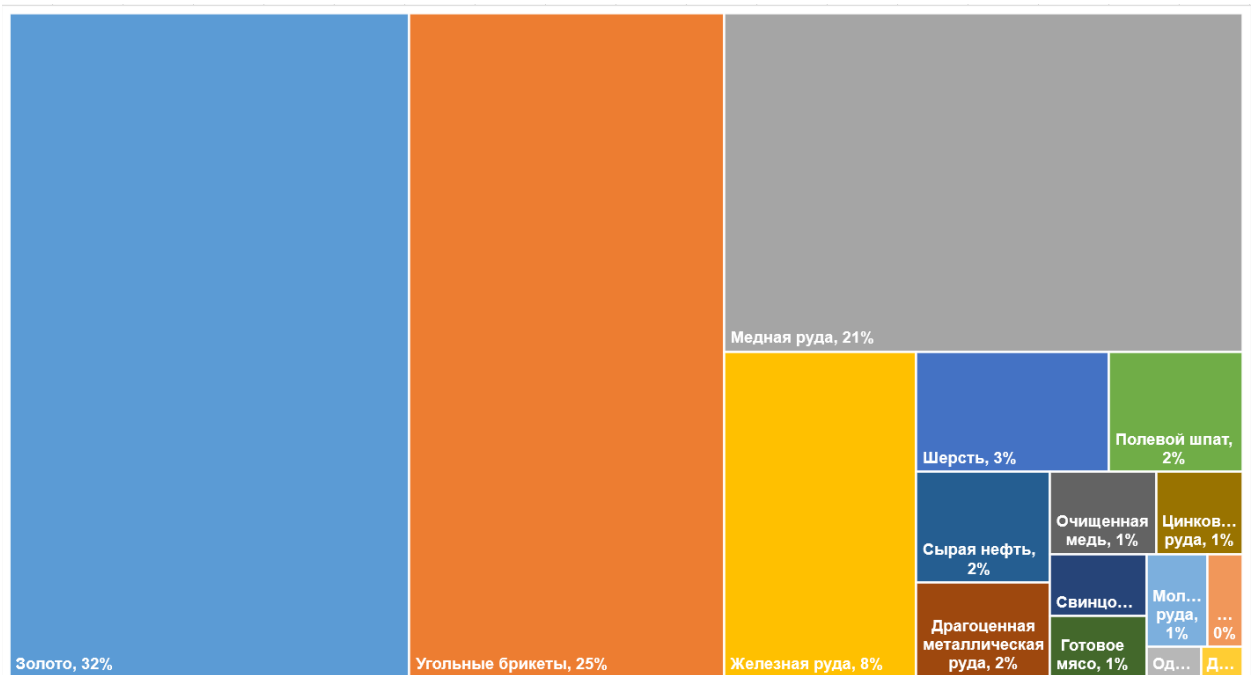

Схема А4.

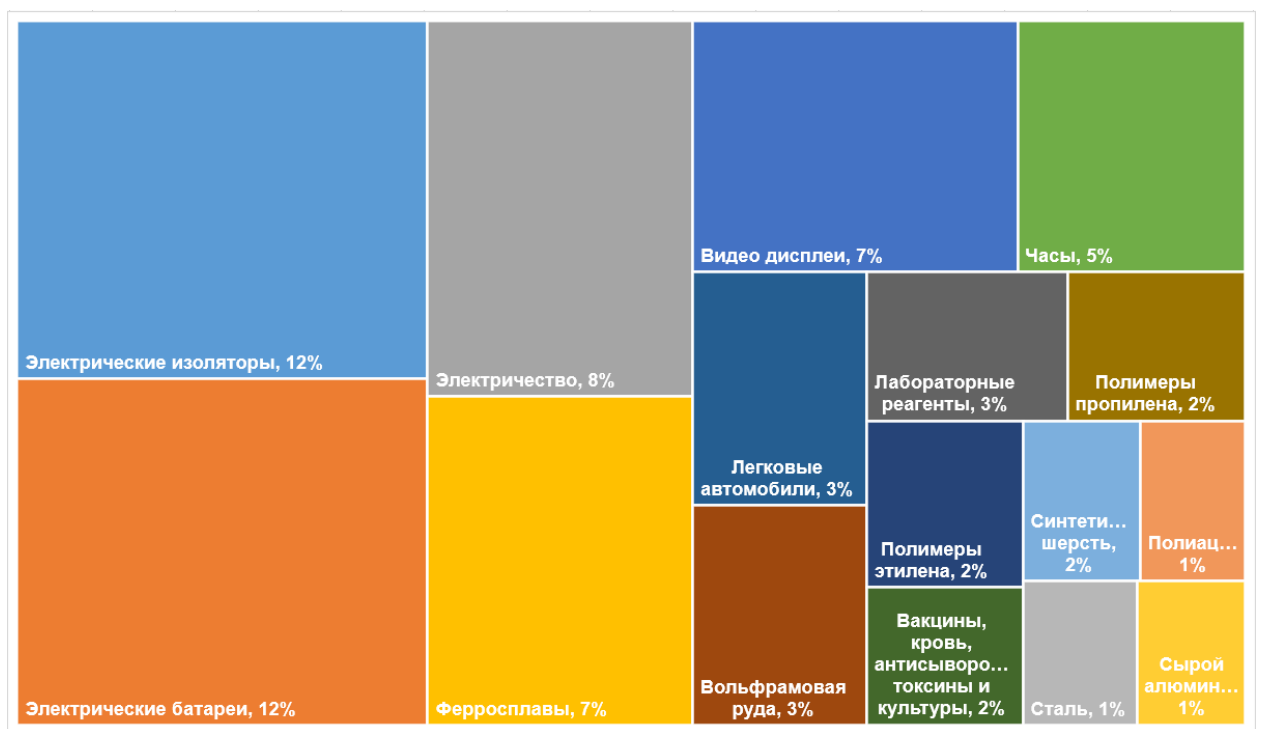

Схема А5.

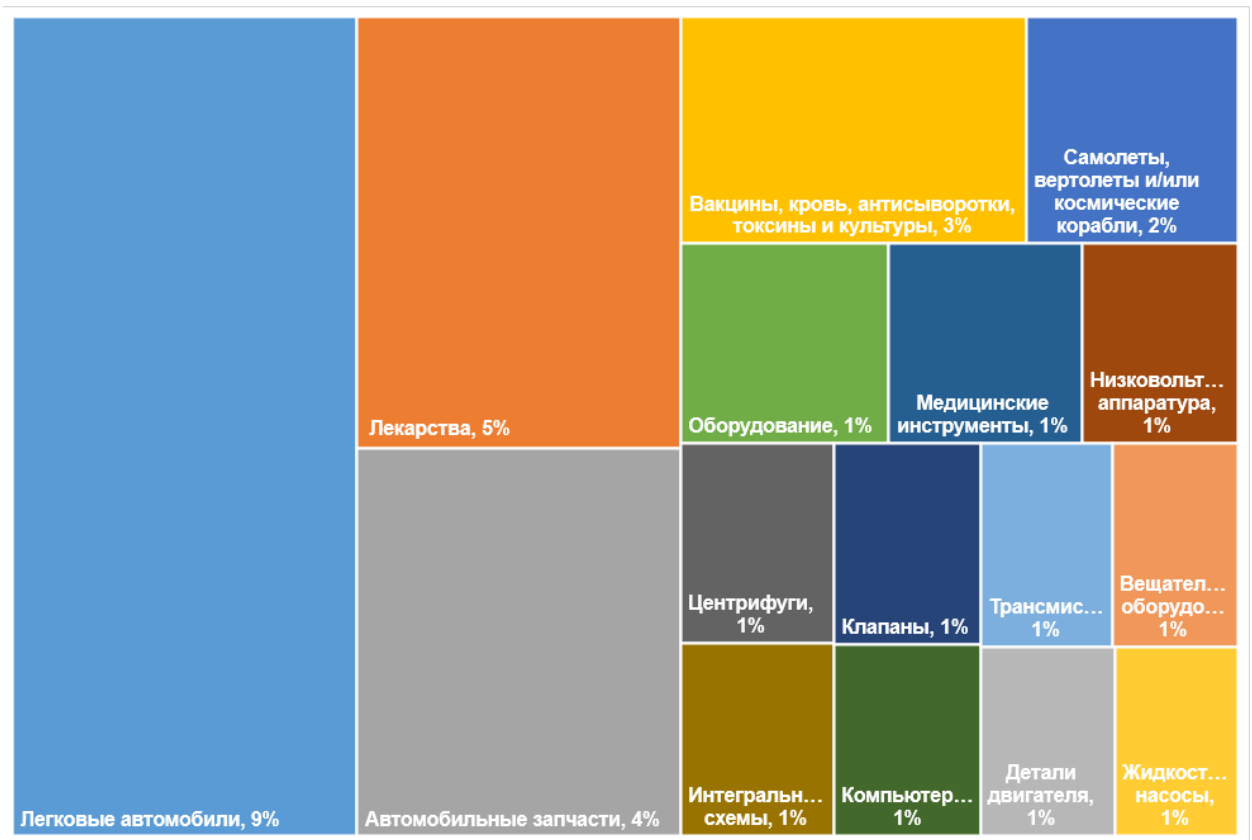

Схема А6.

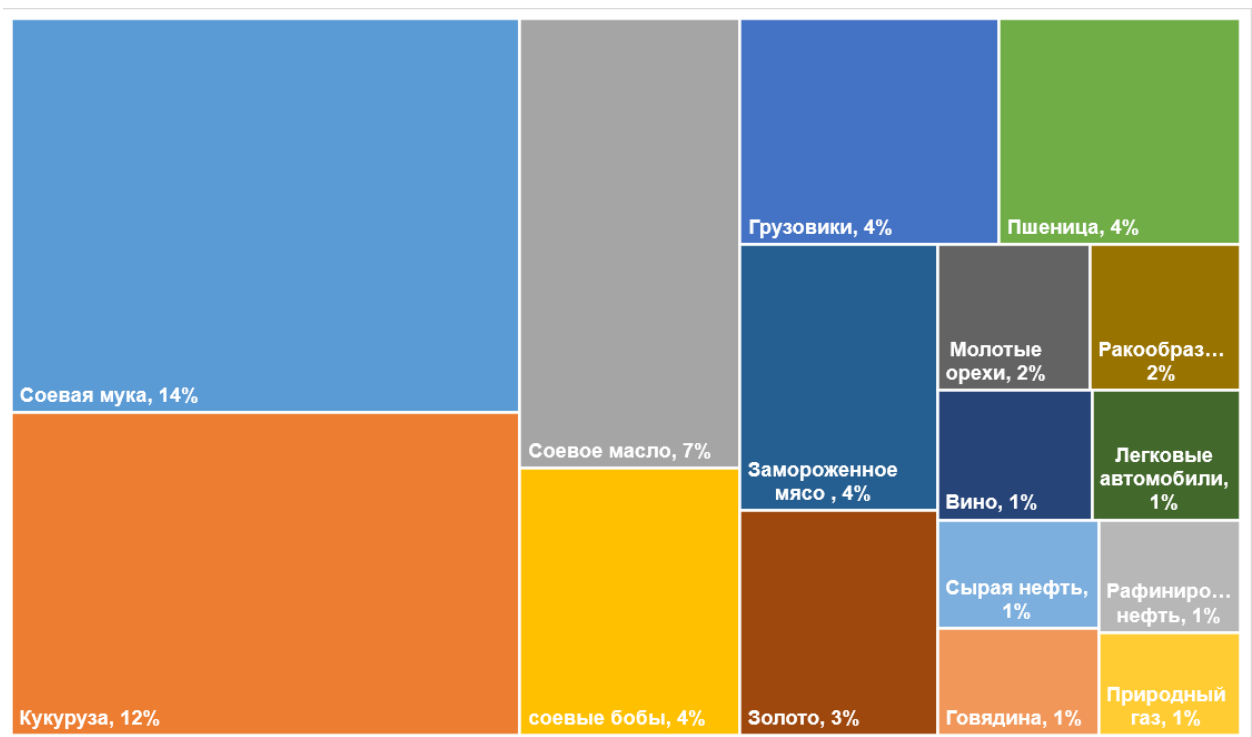

Схема А7.

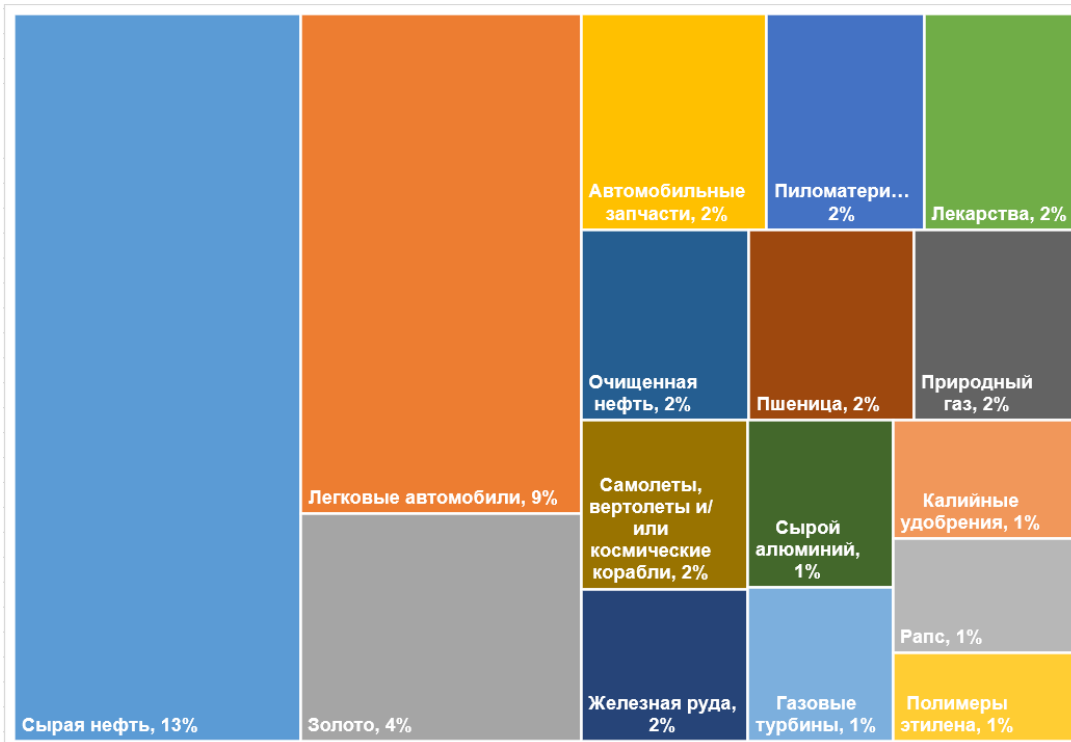

Схема А8.

Секция В. “Линия”

24 октября 2017 года правительство Саудовской Аравии объявило о строительстве нового города на северо-западном побережье страны, известного как Неом – “умного города”, состоящего из четырёх крупных проектов. Самым известным из этих проектов является “Линия” – это план города 200 м шириной, 500 м высотой, и 170 км длиной, который планирует вместить в себя 9 млн. жителей.

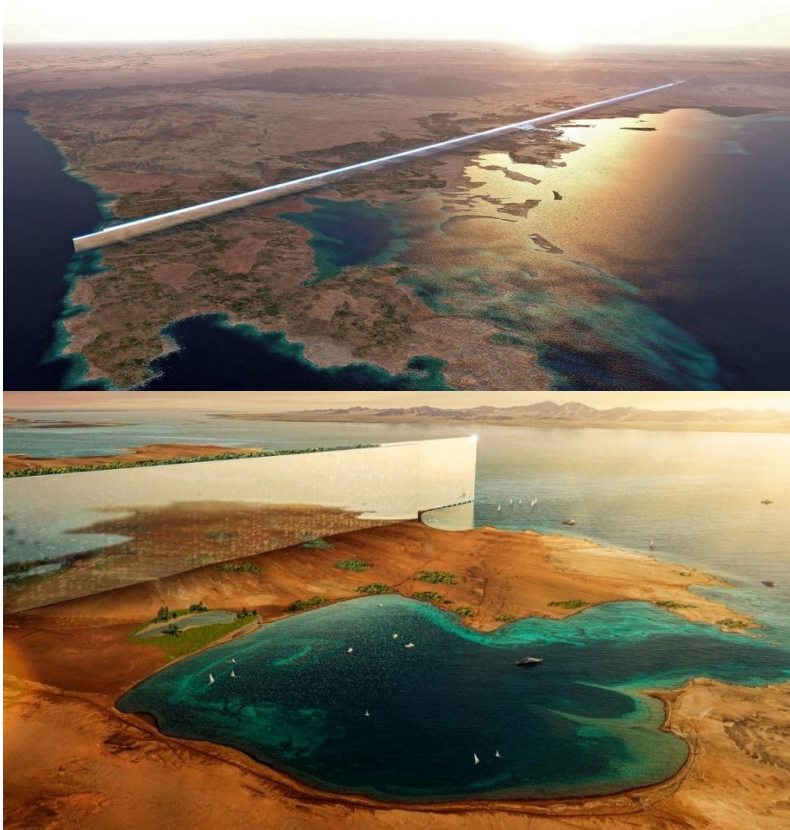

Схема В1. Планируемый вид “Линии”. Источник: neom.com.

“Линия” будет состоять из модулей, внутри которых по всему объему модуля будут располагаться жильё и объекты инфраструктуры.

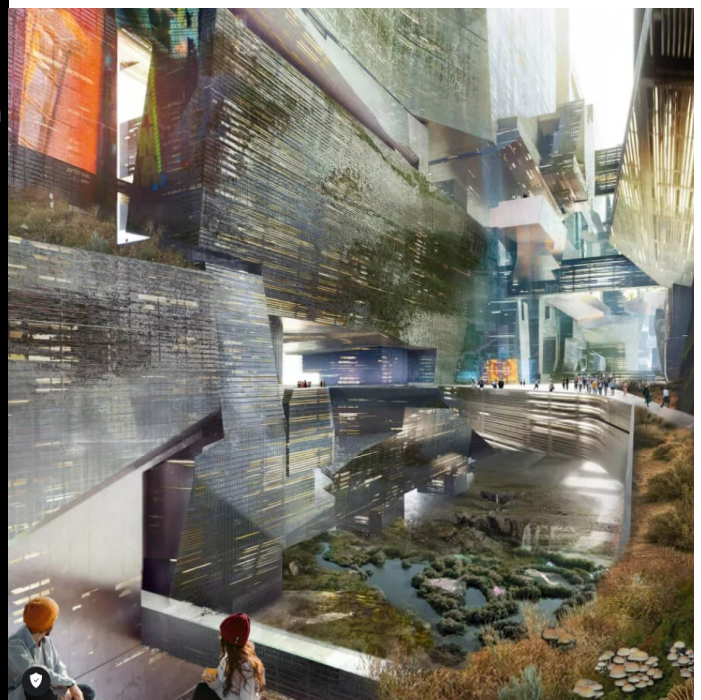
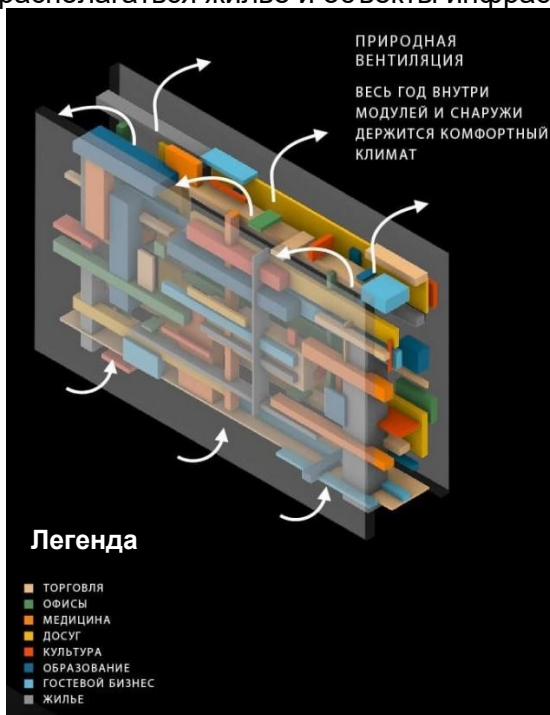

Схема В1 (слева). Планировка одного из модулей Линии. Источник: neom.com.
 Транскрипция объектов легенды (сверху вниз) - торговля, офисы, медицина, досуг, культура, образование, гостевой бизнес, жильё.
 Схема В2 (справа). Концепт-рисунок Линии изнутри. Источник: neom.com.

Из транспорта в “Линии” будет построена высокоскоростная железная дорога, которая будет проходить в нижней части города по всей его длине, соединяя его с другими объектами Неома и окрестностей.

1. Составьте SWOT-диаграмму* проекта “Линии”. Заполните по 2 фактора в каждую категорию. [8]

SWOT-диаграмма* - один из методов анализа по четырём категориям:

- Strengths (сильные стороны),
- Weaknesses (слабые стороны),
- Opportunities (возможности),
- Threats (угрозы).

Сильные (S) и слабые (W) стороны являются факторами **внутренней среды** объекта анализа, (то есть тем, на что сам объект способен повлиять); возможности (O) и угрозы (T) являются факторами **внешней среды** (то есть тем, что может повлиять на объект извне и при этом не контролируется объектом).

Принимаются ответы, учитывающие расположение, структуру, и идею проекта, и интерпретирующие их в правильную категорию

Любые два в каждой категории:

S: Привлечение инвестиций

Создание рабочих мест

Пешеходный город – больше безопасность,

Пешеходный город – доступность всех базовых нужд без автомобиля

Меньше загрязнения выхлопами/CO2 и т д

Расположение – вблизи Суэцкого канала

Компактность - занимает маленькую площадь

W: Малая доступность для обеспечения продуктами/логистикой

Вред для флоры и фауны

Нагрев окружения от зеркальной поверхности

Расположение: большие расходы энергии и ресурсов на опреснение

воды/логистику/поддержание климата/транспорт и прочее

Повышенная плотность населения может привести к психологическим проблемам жителей

Потенциальная нехватка витамина D у жителей, не живущих на вершине

Сложная навигация – доступ спасателей/врачей/полиции ограничен

Утилизация мусора/отходов

O: Изменение климата может сделать территорию более влажной и более выгодной для обработки

Может привести к повышению

Успех проекта может привести к:

Повышению популярности и распространённости планировки с “нулевой гравитацией” – уменьшение экологического вреда городов

T: Весь транспорта пролегает у основания Линии соединяет все объекты города: поломка приводит к массовой пробке на всем протяжении города

Не учтен случай, когда население превысит планируемые 9 млн
 Население может убывать и в Линии появятся модули с деградацией городской структуры
 Пыльные бури
 Потенциальные дефляционные котловины
 Повреждения Линии могут привести к домино-эффекту
 Плотность населения: большой риск распространения болезней
 Повышение уровня моря

2. Назовите 4 других примера городов, которые являются “плановыми городами” – то есть построенными с нуля по плану. [2]

Бразилиа, Канберра, Норильск, Новый Каир, Вашингтон, Нью Дели, Чандигарх

Секция С. “Великие стройки коммунизма”

1. Освоение целинных земель было советской инициативой, начатой в 1950-х годах с целью возделывания ранее необработанных земель в Казахской ССР и других регионах Советского Союза. Кампания была направлена на увеличение сельскохозяйственного производства в стране для удовлетворения растущего спроса на продовольствие, особенно зерно.

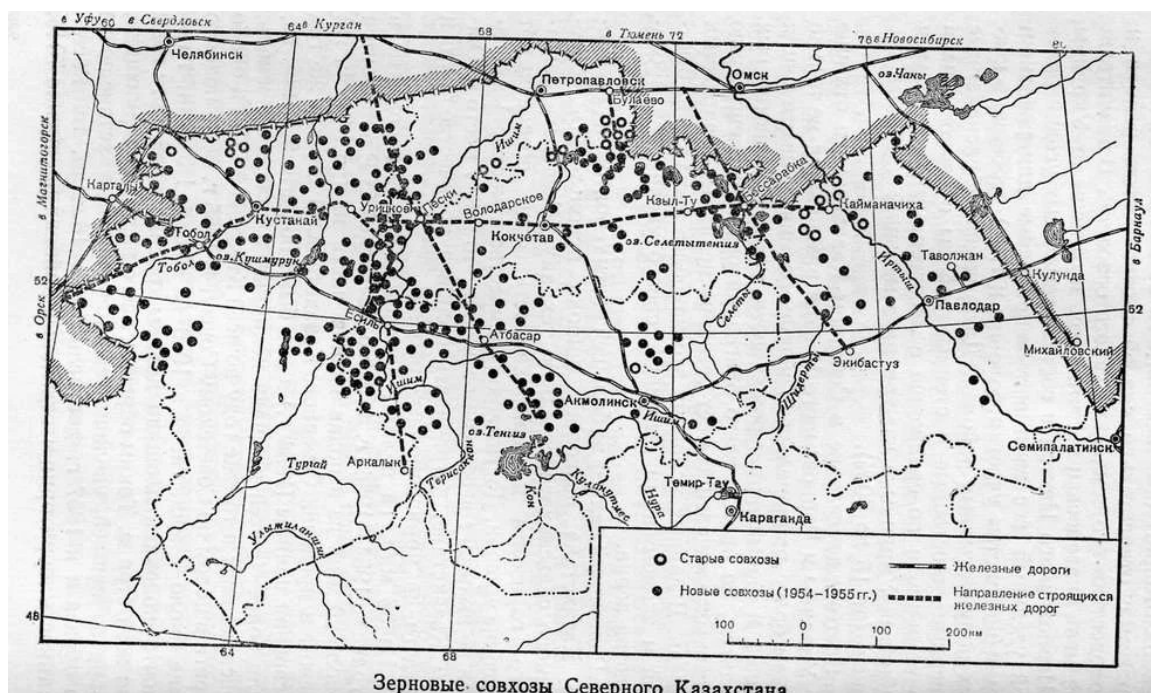

Схема С1. Регион освоения целины в Северном Казахстане.

1.1 Какие **почвы** в основном распахивались для выращивания зерна? [0.5] **Каштановые, черноземы (по 0.25)**

1.2 К какому типу сельского хозяйства относится освоение целины? [0.5] **Экстенсивный**

1.3 Первые пять лет после освоения целины земля давала экстраординарный урожай. Однако позже урожаи резко снизились. Объясните, почему. [2]

- Темпы освоения целины **были слишком высокими (1 б.) ИЛИ**
Не применялись базовые меры по **защите от эрозии (1 б.)** (например, посадка деревьев, рост которых требует годы)
- Привело к **интенсивной эрозии (1 б.)** и пыльным бурям

1.4 Назовите **две** экологические проблемы, которые создало/усугубило освоение целины. [1] **Деградация почв, опустынивание (по 0.5)**

1.5 Какие заповедники и национальные парки Казахстана находятся в зоне освоения целины? [2.5] **Баянаул, Кокшетау, Бурабай, Наурузум, Коргалжын**

2. План по изменению течения сибирских рек известен как «Поворот сибирских рек». В проекте предлагалось отвести воду из некоторых крупных рек Сибири, протекающих на север, таких как Обь, Енисей, Иртыш на юг, где воды не хватает. Отведенная вода бы использовалась для орошения засушливых районов, выработки гидроэлектроэнергии и поддержки растущего населения на юге.

2.1 Если бы проект был реализован, над какой геологической структурой Казахстана он бы проходил? [0.5] **Туранская ложбина/равнина**

2.2 Опишите, как «Поворот сибирских рек» повлиял бы на Северный Ледовитый океан. [3]

Меньше пресной воды поступает в океан – соленость увеличивается – лёд тает при меньшей температуре

Секция D. “Палеогеография”

В ледниковом периоде, около 18 тысяч лет назад, уровень моря был на 120 метров ниже нынешнего. Процессы, происходившие в это время, оставили огромный отпечаток на рельефе многих территорий.

1. Из-за площади ледников водные объекты Европы выглядели совсем иначе. Назовите реки А-Е и водный объект F на схеме D1. [3] **Темза, Сена, Рейн, Эльба, Висла, Ла-Манш**

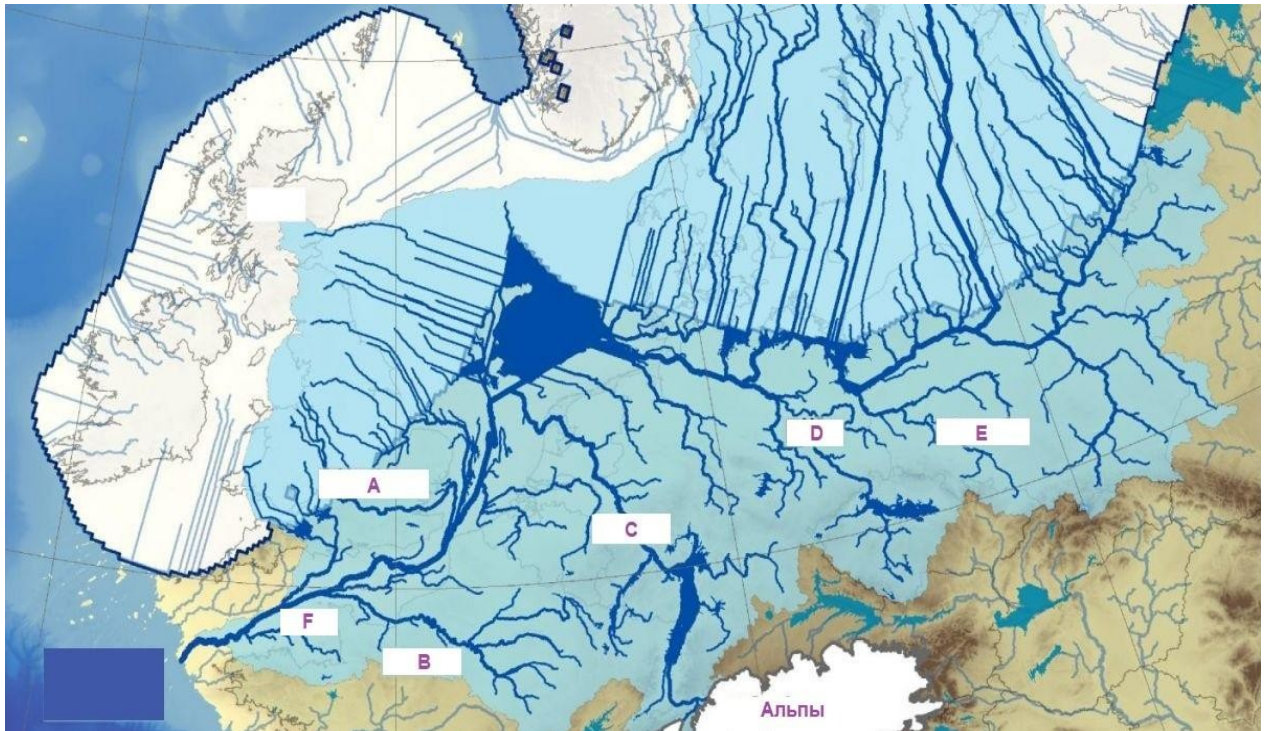

Схема D1. Европа в плейстоцене.

2. Сейчас сухопутного моста между Азией и Северной Америкой не существует. Но в последнем ледниковом периоде два материка соединялись между собой сухопутным мостом. Эта землю мы сейчас называем Берингией. В то время, как сравнительно теплая Европа была покрыта ледниковым щитом, просторы Сибири, Дальнего Востока были от него почти свободны. Под ледниками была целиком вся Скандинавия, но их почти не было в Якутии или на Чукотке. Почему? [2] **Ледники образуются только при положительном снеговом балансе - На Дальнем Востоке было недостаточно влаги для образования ледников**

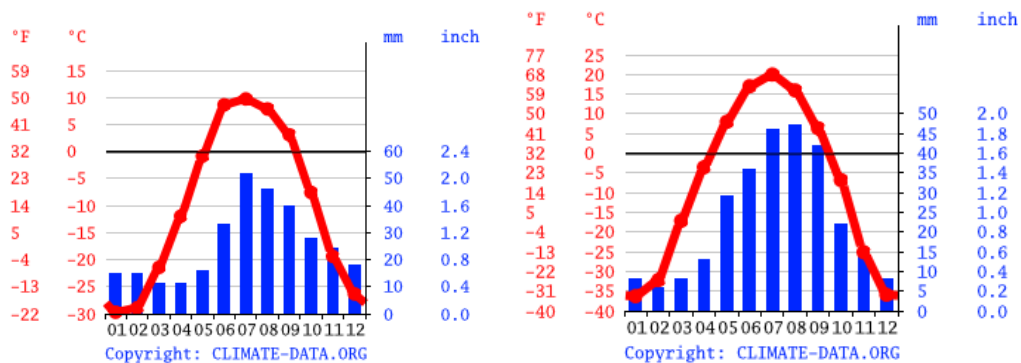

Схема D2. Климатограммы Якутска, Республика Саха (справа) и Анадыри, Чукотка (слева).

3. Одним из последствий ледникового периода остаётся явление, сформировавшее и продолжающее формировать рельеф многих территорий.

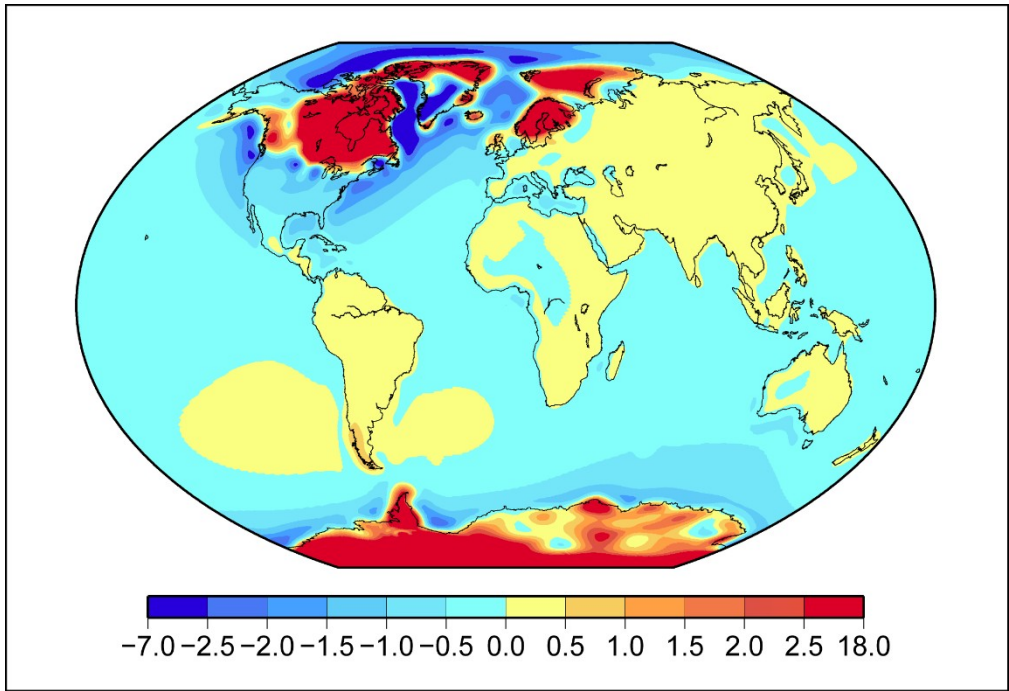

Схема D3. Картодиаграмма интенсивности процесса 3.

3.1 Как называется процесс, проиллюстрированный на схеме D3? [0.5]

Гляциоизостазия

3.2 Укажите единицы измерения картодиаграммы на схеме D3. [0.5]

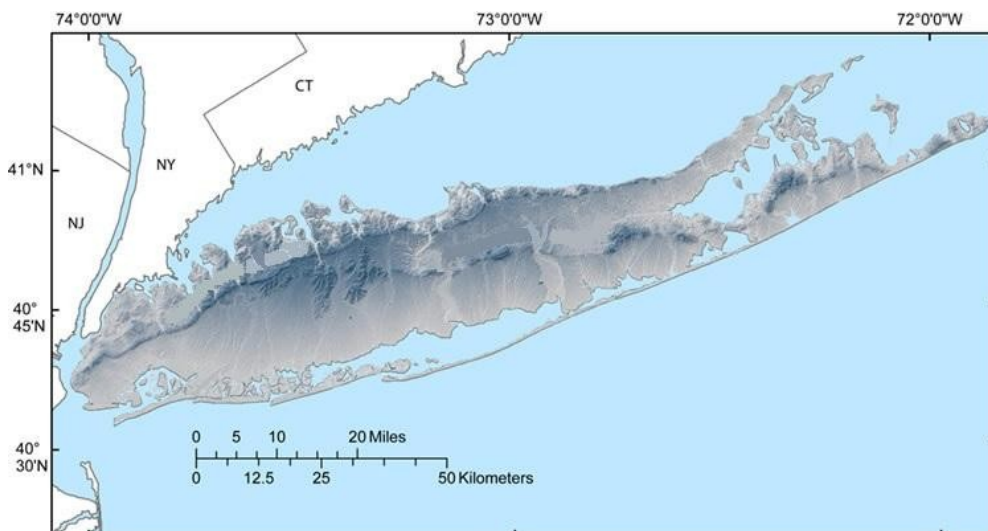
См/год (полный ответ)

3.3 Опишите с помощью **текста или диаграмм с аннотациями**, как происходит процесс 3.1. [3]

Территория покрыта ледником - указывает вес ледника и силу реакции опоры в балансе
 Ледник на территории тает – вес ледника, давивший на территорию, улетучивается, сила реакции опоры преобладает над весом.

Территория испытывает поднятие

4. Остров Лонг-Айленд в США также был сформирован ледниковыми процессами.

4.1 Какой формой рельефа, по сути, является Лонг-Айленд? [1] **Конечная морена**

Секция Е. “Письменность мира (11)”

Вам даны 5 описаний стран, и 5 видов письменности, используемых в этих странах. Определите страны по их описаниям. [1]

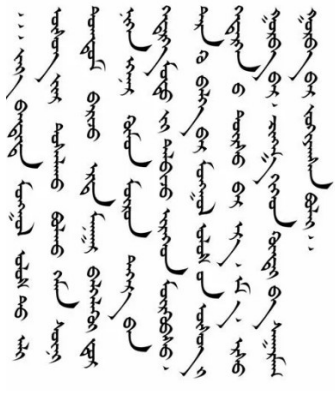
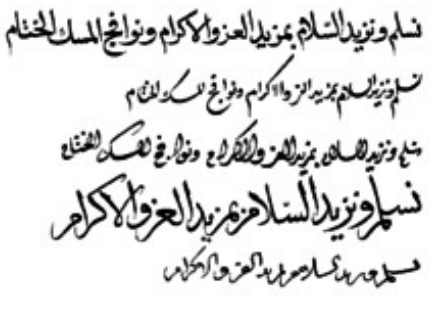
Сопоставьте письменности с их названиями, и со странами, в которых живут народы, использующие их. [1]

Примечание: не все виды письменности соотносятся с официальными языками государств. Некоторые из них используются этническими меньшинствами.

1. Двуязычная страна, имеющая морскую границу с Францией, и сухопутную границу с двумя другими странами. Граница с одной из этих стран – одна из самых длинных и известных в мире, но вторая появилась только в июне 2022 года, закончив долгий спор за необитаемый остров, по которому она проходит. Сопоставьте с этой страной вид письменности, использующийся многими коренными народами государства.
2. В этой стране не используются традиционные адреса. Вместо этого, применяется Универсальная адресная система, с которой можно адресовать объекты любого масштаба: как целые регионы, так и точки с точностью до метра. Вопреки стереотипам, это богатая природными ресурсами страна, экономика которой сильно опирается на промышленность. Страна находится на 10-м месте среди наименее религиозных в мире – около 40% населения относят себя к атеистам. Сопоставьте с этой страной вид письменности, которых использовался в ней до 1941 года, и сейчас преподаётся в школах.
3. Можно сказать, что границы этого государства видны из космоса, если посмотреть на него ночью. В этой стране более 40 лет, до 2016 года, не было системы налогообложения, а по календарю, который действует в этой стране, сейчас идёт 112 год.
4. Страна, в которой изобрели счастье – вернее, способ его измерять, и заменили им понятие ВВП. По данным переписи населения, в стране проживает около 700 тысяч человек, но изолированность страны приводит к расхождениям в оценке численности населения государства. Изолированность государства также мешала ему вступить в ООН (это произошло только в 1971 году, спустя 64 года после основания государства) – до этого момента страна считалась доминионом своего

крупного и населённого соседа. Письменность в ней имеет общее происхождение с письменностью народов, живущих в автономном районе другой соседней страны.

5. В этой стране нет постоянных рек. Религиозно в стране преобладает третья по распространенности течение одной из мировых религий. Исторически, в XVI-XVII веках государство было под властью португальцев, но XIX веке образовало свою империю, включавшую в себя колонии в Восточной Африке, от Мозамбика до Африканского Рога. В том числе благодаря влиянию этой страны сформировался язык межнационального общения многих стран Восточной Африки.

A.		B.	
C.	<p>동냥을 해서 살아가는 주제에 쌀 삼백석을 바치겠다고 약속을 하다니! ‘심 봉사’는 너무 자신이 한심하고 기가 막혀서 큰 소리로 울기 시작했습니다. 마침 그때 아버지를 부르는 청</p>	D.	
E.	<p>ཀ་ལ་ག་ང། ཅ་ཆ་ཇ་ཉ། ཏ་ཐ་ད་ན། པ་མ་བ་མ། ཅ་ཆ་ཇ་ཉ། ཏ་ཐ་ད་ན། ར་ལ་ལ་ལ། ཏ་ཉ། ཨི་ཨུ་ཨེ་ཨོ།</p>		

№.	Название страны	Номер письменности
1.	Канада	A
2.	Монголия	B
3.	Северная Корея	C
4.	Бутан	E

5.	<i>Оман</i>	<i>D</i>

Секция F. "Магма и магматические породы"

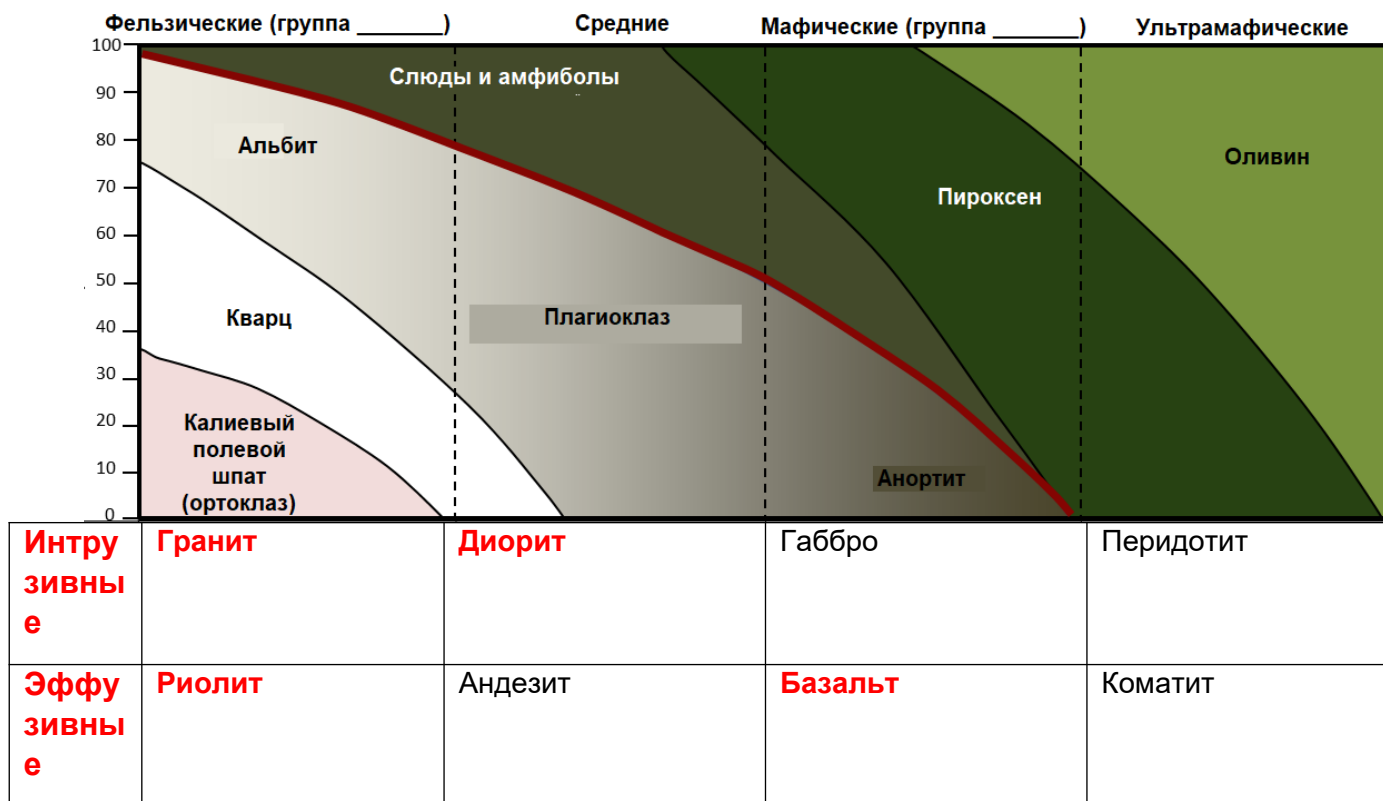

Схема F1. Минеральный состав магматических пород (группы горных пород по оси X, процентная доля минералов по оУ) и таблица для заполнения в пункте 2.

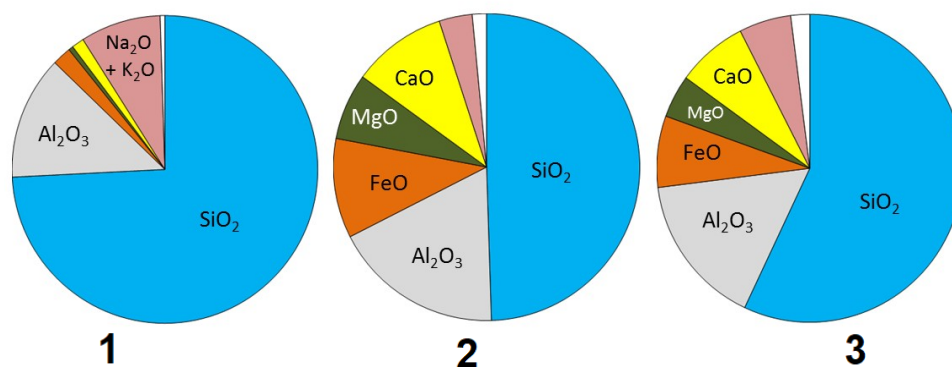

Схема F2. Процентная доля химических соединений в разных типах магматических пород – порядок может отличаться от расстановки этих типов в схеме F1.

1. Назовите 3 самых распространённых минерала в земной коре. [1.5]

Кварц, Ортоклаз, Плагиоклаз

2. Заполните пустые места в таблице в схеме F1. [3]

(выше)

3. Сопоставьте доли химических соединений в схеме F2 с группами горных пород из схемы F1. [1.5]

1 - Фельзические

2 - Мафические

3 - Средние

4. Минеральный состав земной коры сильно отличается в зависимости глубины. Ультрамафические горные породы (коматит и перидотит) очень редки в земной коре, зато химические соединения, образующие их – самые распространённые в верхней мантии.

4.1 Назовите физическую величину, изменения которой объясняют особенность, описанную в пункте 4. [1] **Температура**

За **плотность** давать 0.5 балла

4.2 **Опишите** в виде текста или диаграмм с аннотациями, как вулкан, в который магма поступает из мантии, может извергать фельзическую магму. [3]

Ученик отмечает, что **температура плавления** мафических/ультрамафических пород **выше**

При прохождении через земную кору магма **плавит** породы земной коры с более низкой температурой плавления

Фельзические породы пополняют состав магмы, а мафические затвердевают и остаются в земной коре – происходит **ассимиляция**